Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң, ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң органы

1925 чылда үндезилеткиген

1954 ИЮНЬ 12 СУББОТА № 117 (3054)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

БИСТИҢ ЧЭЭШКИНИВИС ТӨРЭЭН ЧУРТТУҢ КҮЧҮЗҮН БЫЖЫГЛААР (1 арын)

ТЫВА ОБЛАСТЫҢ БҮГҮ КОЛХОЗТАРЫНГА БОЛГАШ ШКОЛАЛАРЫНЫҢ БАШКЫЛАР КОЛЛЕКТИВТЕРИНГЕ Таңды районнуң «Кызыл партизан» колхозунуң кежигүннериниң болгаш Сосновка тыва чеди чыл школазының башкылар коллективиниң кыйгырыы (2 арын).

СЭКП обкомунда (2 арын).

ССРЭ-ниң профэвилелдериниң XI съездизи (2 арын).

А. Кызыл-оол.—Кызыл-Арыгның уруглар бажыңы дээре ажылдаар ужурлуг (3 арын).

Д. Сюрюн-оол.—Колхозтарга куш ажылын сайзырадыр (3 арын).

ЖЕНЕВА ЧӨВҮЛЕЛ ХУРАЛЫНГА КОРЕЙ АЙТЫРЫГ ДУГАЙЫНДА 1954 чылдың июнь 5-те ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри В. М. Молотовтуң медеглели (3—4 арыннар).

Женева чөвүлел хуралын долгандыр (4 арын).

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының төлөөлериниң Прагада чеде бергени (4 арын).

Ниитиниң малын чемнер-биле хандырары чугула сорулга

Коммунистиг партия болгаш Совет чазак ниитиниң мал ажылын дүрген хөгжүдеринче угланган эң чугула хемчеглерни ап турар. Мал чемнерин белеткээриниң болгаш мал чеми культураларның чайгы ажаалгазын чорударының шиитпирлиг үезин келген деп чүвени чер-черниң партия, совет болгаш көдээ ажылагый органнарынга, МТС-терниң, совхозтарның, колхозтарның удуртукчуларынга сагындырбышаан, колхозтарда болгаш совхозтарда бүгү малдың баш санын мал чемнеринбиле бүрүн хандырары—күрүненин эң чугула сорулгазы болурун ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш СЭКП Төп Комитединиң «1954 чылда колхозтарга болгаш совхозтарга мал чемнериниң белеткелин чорудар дугайында» доктаалында онзалап айтып турар.

Ниитиниң мал ажылын дүрген хөгжүдериниң, ооң продуктулуун өдидериниң шиитпирлиг үүлү болза, малдың чем суурун тургузары болур. Бистиң областың дыка хөй колхозтарында ниитиниң мал ажылының хөгжүлдезиниң темпизинден малга чемнер бүдүрүлгезиниң болгаш белеткелиниң деңнели дыка хожудап турар. Сөөлгү үш чылдарның дургузунда областың колхозтарында малдың баш саны 125 хуу өскен. Ол-ла үениң иштинде колхозтарда бөдүүн чемнер белеткели үгле 37 хуу, шыктыг чемнер—55 хуу белеткетингенин айтырга-ла малга чемнер белеткелиниң хожудаашкыны билдине бээр.

Малга чемнер белеткелдериниң хожудаашкынын дүрген узуткаарда мал чеми—тараа, силос культураларының, корнеплодтарның болгаш картофельдиң тарылга шөлүн калбартпышаан, ол культуралардан бедик дүжүттү алыр дээш оларның чайгы ажаалгазынга кажангызындан-даа артык кичээнгейни салыр херек.

Мал чемнери культураларның чайгы ажаалгазын чедиишкинниг чорудары-биле чергелештир сиген кезилдезиниң белеткелдерин эки шынарлыг доозуп, колхозтарның болгаш совхозтарның малдарынга бүрүн четчир санныг сигенни белеткээринче бүгү күштү эвилелдээри эң чугула сорулга болур. Бистиң областың элээн хөй колхозтарында малдың чем суурунуң хожудаашкыны малдың баш санын өстүреринге, ооң продуктулуун бедидеринге шаптык болуп турар. Эрткен чылын областың колхозтарындан сиген кезилдезиниң планын үгле 30 колхоз, силос салыышкынын—40 колхоз күүсеткен. Барыын-Хемчик, Каа-Хем, Чөөн-Хемчик, Тес-Хем, Таңды болгаш өскедаа районнарның колхозтарынга 1953—1954 чылдарда мал кыштаглаашкынының чамдык бергелерин үүнүң-биле тайылбырлап болурул? Чижээ, Тес-Хемниң Ленин аттыг, Таңдының Жданов аттыг, Каа-Хемниң «Октябрь 14 чылы» колхозтарының малы арын баксырааш, үгле хорамчага таваржып турганыл? Ол бүгү болза, үүнүң-даа мурнунда малды сиген болгаш янзы бүрү сүүзүннүг чемнер-биле хандырбаанындан, малдың чемгерилгезин шын организаставаанындан болган. Малга элбек чем суурну чогуур өйүнде тургузарын үнелевес чорукту соксадыр херек.

Сиген кезилдезин эгелээринге чедир каш-ла хонук арткан. Бо чылын көрдүнген күрүне планын ёзугаар бистиң колхозтарывыска белеткээр сигениң планы эрткен чылдыындан барык ийи катап, а силос салыышкыны—3,6 катап улгаткан. Бо улуг сорулганы чедиишкинниг шиитпирлээрде МТС-терниң, колхозтарның материал-техниктиг болгаш күш-ажылчы курлавырларын эң шыныбиле ажыглаары негетинип турар.

Областың МТС-теринде, совхозтарында болгаш колхозтарында сиген кезилдезинге белеткел ажылдары кошкак темпилиг чоруп турар. МТС-тер боттарында бар сиген кестирер машиналарын септеп турар-даа болза, оларның ажылдап берип турар колхозтарында сиген кезилдезиниң белеткел ажылдары кончуг оожум чоруп, чамдык колхозтар чаа-ла эгелеп турар. Чижээ, Чөөн-Хемчик районнуң колхозтары бүгү сиген кезер машиналарының болгаш дырбааштарының үгле 40 хуузун септээн, а үүрмек чепсек-херектерниң септелгезинче ам-даа кирбээн болгаш сиген кезилдезиниң ажылчын планын кылбаан. Өске-даа районнарның колхозтарында байдал база-ла моон дээредевес.

Колхозчу мал ажылынга четчир санныг чем суурну белеткээр ажылды чедиишкинниг чорудар талазыбиле шиитпирлиг рольду машина-трактор станциялары ойнаар. Бо чылын МТС-тер боттарының техниказыбиле 40 муң ажыг гектар черниң сигенин, 15 муң тонна силосту колхозтарга белеткеп бээр болгаш 15 муң гектар сиген шөлдерин сайзырадыр хүлээлгелиг. 1954 чылда колхозтарга сигенни кезер, бөлер болгаш хөпээннер талазы-биле ажылдарның механизастаашкынын МТС-тер 65 хуу, сарааттаарын—50 хуу, а ыычаарга силос салыышкынын—65 хуу чедирер ужурлуг. Колхозтарның белеткезе чогуур бүгү мал чемнериниң үштүң ийи кезиин МТС-терниң механизмнериниң күжү-биле белеткээр. Ындыг-даа болза, МТС-тер колхозтарга сигенни кезип бээр үүе дээш колхозтарның баштаар черлери, бүгү колхозчулар боттарының холдарын сула салып, тайбыңзыраар хөөннерни черле болдурбайн, харын мал чемнерин белеткээринче бүгү колхозчуларның күжүн база колхозтарда тырттар күштерни болгаш оларда бар-ла курлавырларны чөп эвилелдээр херек.

Сиген шөлдериндан бедик дүжүттү алыр сорулга-биле бүгү-ле суггаттыг шөлдерни суггарган турарын колхоз бүрүзү чедип алыр ужурлуг.

МТС-терниң болгаш совхозтарның директорлары, кол агрономнары, зоотехниктери, инженерлери дуржулгалыг трактористерни, сиген сараттакчыларын, прицепщиктерни сиген ажаап алыр машиналарга баш бурунгаар быжыглаары эргежок чугула. Үгле машина чоруур черлериң сигенин кестиргеш, машина барбас черлериң эки сүүзүннүг сигеннерин кеспейн баар, мурнунда чылдарда турган практиканы бо чылын болдурбайн, колхоз бүрүзүнге хол кадыыры-биле сиген кезер кезикчилерниң санын хөйү-биле организастаары эргежок чугула.

СЭКП райкомнары, райкүүскомнар болгаш МТС-терде, колхозтарда партия организациялары механизаторларның, колхозчуларның ортузунга партийжи-организастыг болгаш политмассалыг ажылдарны күштелдирип, колхозтар, бригадалар болгаш тус-тус колхозчулар ортузунга социалистиг чарышты калбартпышаан, мал чемнерин белеткээринче бүгү механизаторларның, колхозчуларның, көдээниң болгаш хоорайларның чурттакчы чоннарының күжүн мобилизастаары эргежок чугула.

Ниитиниң мал ажылын көдүрери болгаш аңаа быжыг чем суурну тургузары—бүгү улустуң херээ болур. Сиген кезилдезиниң белеткелдерин болгаш ону үлегерлиг чорудары — партия, совет болгаш көдээ ажылагый органнарының, МТС-терниң, совхозтарның, колхозтарның удуртукчуларының соңгаарладып болбас сорулгазы болур.

ЧУРТТУН ХОВУЛАРЫНДА

УРА-ТЮБЕ (Ленинабад области). Ура-Тюбинский районнуң колхозтары тараа культураларының массалыг ажаап алыышкынынче кирипкеннер.

Соңгу Таджикистанның районнарының шынаалыг черлерде болгаш даг эдектеринде көдээ ажыл-агый артельдери арбай ажаап алыышкынын калбартып турар.

ПУЧЕЖ (Иваново области). Областың улуг лён ажылдыг району—Пучежский районнуң көдээ ажылагый артельдери лён тарылгазын дооскан. Бо культураны колдуундана лён тарыыр трактор сеялкалар-биле тараан.

Тарылга ажылдарын баштай дооскан колхозтарның шөлдеринде үүнүш үүнүп эгелээн. Эрткен чылдаазынга бодааргa ийи катап хөй кылдыр тургустунган тускайжыткан звеолар тарылганың чайгы ажаалгазынче кирипкен.

(СЭТА).

Бистиң чээшкинивис Төрээн чурттуң күчүзүн быжыглаар

Ынак Төрээн чурттуң улам чечектелиишкининге

ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң Күрүне чээшкинин үндүргениниң дугайында чазактың доктаалын радиога дамчыда бергенде Москваның С. М. Киров аттыг «Динамо» заводунга хүндүскү ээлчег доозулган турган. Министрлер Чөвүлелиниң ол шиитпирин динамочулар улуг өөрүшкү-биле утказаннар.

Үшкү машина цехиниң кызыл булуңунга хурал болган.

Аңаа слесарь-чыыкчы эш Дресляниковтуң чугаалааны болза:—Бо болза, бистиң күш-ажылчы чээшкинивис-тир. Бистиң күш-ажылчы рубливис ынак Төрээн чурттуң улам ыңайгы чечектелиишкининге, улустуң чаагай чоруунуң көдүрлүүшкүнүнүң херээнге, совет кижилериң аас-кежиинге баар деп үүнүн билбишаан, бистер бодувустуң шыгжамырларывысты күрүнеге улуг күзелдинивис-биле чегдирер бис.

Өске-даа цехтерге болган хуралдарга ажылчыннар боттарының күзелдерин изии-биле илереткеннер. Совет улустуң чаагай чоруунуң канчаар экижип турарының, оларның төрээн заводунуң канчаар хөгжүп турарының чырыткылыг чижектерин олар көргүскеннер.

Боттарының эштериниң сеткилсагыжын ажылчын В. Карягина көскүзү-биле илереткен. Ооң чугаалааны:

—Бистер, совет кижилер, бодувустуң социалистиг Төрээн чурттувуска изиг ынак бис. Күрүнеге бистиң чээшкинге берип турарывыс шыгжамырлар болза, совет чурттуң күчүзүн улам күштелдиреринге бараан болур.

Хуралдар соонда цехтерге чээшкинге бижидиишкиннер найыралдыы-биле эгелээн.

(СЭТА).

Колхозчу тараачыннарның салыышкыны

ЫЫГЫЛАК. (Телефон-биле). Барыын-Хемчик районда «Большевик» көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчулары Күрүненің чаа чээшкинин үндүрген дугайында дыңнадыгны улуг өөрүшкүлел-биле хүлээп алган. Июнь 9-та колхоз төвүнге болган хөй кижи киржикчилиг митингиге ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын танышкаш, чоннуң чаагай амыдыралының херээнге боттарының күш-ажылчы рублин совет күрүнезинге чегдирип киришпиреринн колхозчулар чаңгыс эп-сеткилдиг шиитпирлеп алган.

Ажылчы чоннуң материалдыг болгаш культурлуг байлак амыдыралын улам чечектелдиреринге Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың ап чорудуп турар чугула хемчеглерин демдеглевишаан, митингиге сөс ап үүе чугаалаан кижи-бүрүзү Төрээн чурттуна ынакшылдыын илередип турган. Облигацияның тарадылгазы ол-ла дораан эгелей берген.

Найыралдыы-биле бижидип турар

Кажан радио ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң (1954 чылда үндүргени) чаа Күрүне чээшкинин Совет чазактың үндүргениниң дугайында доктаалды дамчыда бергенде областың Культура эргелелиниң типографиязының ажылчыннары, инженер-техниктиг ажыллакчылары болгаш албан-хаакчылары деп-терлээр цехке чыглы берген турган.

Чаа Күрүне чээшкинииң дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын радиога дамчыткаының соонда типографияның директору эш Б. С. Бергер ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын улам ыңай хөгжүдериниң дугайында чаа чээшкинни үндүргениниң сорулгазының дугайында үүе чугаалаан.

Дараазында комсомол организациязының секретары эш Е. Никифорова сөс алган. Ооң чугаалааны болза:

—Чээшкинден кирген хөренги болза, бистиң чуртувустуң чечектелиишкининге баар деп үүвени бистер эки билир бис. Ол хөренги—совет улустуң материалдыг чаагай чоруунга баар.

Ооң соонда линотип цехиниң начальниги Б. Шарапов болгаш өскелер-даа үүе чугаалааннар.

Чаа чээшкин үндүргенинге алдар болдурган митингиниң соонда типографияның коллективи найыралдыы-биле чаа чээшкинге бижидип эгелээн.

ВЦСПС-тиң Президиумунда

ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң (1954 чылдагы) Күрүне чээшкинин чорударынга профэвилел организацияларының киржилгезиниң дугайында

Совет улус Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң кайгамчык улуг планын боттандыры дээш эрес-шудургу ажылдап турар.

Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң чайгылыш чок өзүлдезинге үндезилээш 1953 чылдың планы чедиишкинниг күүсетинген. Үлетпүр продукциязының хемчээли дайын мурнундагы деңнелинден ийи чартык ажыг катап ашкан.

Аар үлетпүрүнүң хөгжүлдезинде чедип алдынган чедиишкиннерге даянмышаан, партия биле чазак улус хереглелиниң үүлдериниң бүдүрүлгезиниң, социалистиг көдээ ажылагыйының улам ыңайгы хөгжүлдезиниң шиитпирлиг көдүрлүүшкүнүн хандырарынче, чуртка чемненилге продуктуларының болгаш үлетпүрге чиг-эттиң элбекшилин тургузарынче угланган элээн хөй эң чугула хемчеглерни боттандырып турар. Ажылчы чоннарның миллион-миллион массаларының чаагай байдалы болгаш культуразы чайгылыш чокка өзүп турар.

Совет Эвилелиниң тайбыңга ынакшылдыг политиказын көргүзүп, база партияның болгаш чазактың эң чоокку ийи—үш чылдың иштинде улус хереглелиниң бараннарын болгаш көдээ ажыл-агыйның продуктуларын бүдүрер чорукту улуу-биле бедидер деп салган эң чугула сорулгазын күүседиринче угланган, 1954 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджединиң дугайында хоойлуну бистиң чуртувустуң ажылчы чоннары патриоттуг чоргаарланыышкынның сеткил-сагыжы-биле утказаннар.

Совет кижилериниң чаагай чоруунуң болгаш аас кежиниң дугайында база бистиң Төрээн чуртувустуң экономиктиг күүү-шыдалын быжыглаарының дугайында соксаал чок сагыш салыышкынын илередипшаан, Совет чазак ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң (1954 чылдагы) чаа Күрүне чээшкинин үндүрер дугайында доктаалды хүлээп алган. Бо чээшкин моон мурнундагы-даа чээшкиннер ышкаш социалистиг экономиканың бүгү адырларының улам ыңайгы хөгжүлдезинге, ажылчыннарның, колхозчуларның, интеллигенцияның чаагай байдалының көдүрлүүшкүнүнге, оларның өзүп турар материалдыг болгаш культурлуг хереглелдерин улуу-биле хандырарынга идигни бээр.

Бүгү-эвилелдиң Профессионал Эвилелдериниң Төп Чөвүлелиниң Президиуму ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң (1954 чылдагы) чаа Күрүне чээшкинин үндүрер дугайында чазактың доктаалын изии-биле деткип болгаш үүлзүнүп, чаа чээшкинге ийи неделяның болгаш чартык айның ажыл төлевиринге бир эп-сеткилдиг бижидеринге профэвилелдериниң бүгү кежигүннерин, үлетпүрүн, транспорттуң, көдээ ажылагыйның болгаш тудугнуң бүгү эр, хереэжен ажылчыннарын, инженерлерни, техниктерни болгаш албан хаакчыларны, эртемниң, уран-чогаалдың болгаш уран-чүүлдүн ажылдакчыларын, бүгү ажылчы чоннарны кыйгырып тур.

ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң (1954 чылдагы) Күрүне чээшкининге бижидиишкин чорударынга идепкейлиг киржирин, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң чаа көдүрлүүшкүнүнге, бүдүрүлге планнарын долдур болгаш ажыр күүседиринге, социалистиг тургузуушкунга чаа чедиишкиннерни чедип алырынче ажылчыннарны, албан хаакчыларны, интеллигенцияны, бүгү ажылчы чоннарны мобилизаставышаан, чаа чээшкинниң ужур-дузазының болгаш саавырының дугайында оларның ортузунга калбак тайылбыр массалыг ажылды калбартырын бүгү профорганизацияларынга Бүгү-эвилелдиң Профессионал Эвилелдериниң Төп Чөвүлелиниң Президиуму саналдап тур.

Профэвилелдериниң бүгү кежигүннери, бүгү ажылчы чоннар боттарының патриоттуг хүлээлгезин алдарлыы-биле күүседир—чаа Күрүне чээшкининге найыралдыг бижидип, ооң-биле бистиң социалистиг Ада-чуртувусту улам ыңай быжыглаарының херээнге боттарының салыышкынын киирер дээрзинге ВЦСПС-тиң Президиуму быжыг бүзүрелин илередип тур.

Совет кижилериниң чаагай чоруунга

ЧАДААНА. (Телефон-биле). Ийиде Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчулары чаа Күрүне чээшкининиң дугайында чазактың доктаалын улуг көдүрлүүшкүн-биле хүлээп алган. Колхозтуң ирт кадарчызы, 64 харлыг эш Бүрбү 200 рубльдиң облигациязын бодунга садып алгаш, чаагайжыдылганың ол улуг херээнче бүгү колхозчуларны кыйгырган.

Колхозтуң тудуг бригадазында бызаңчы эш Хүрү-Базыр, чонга байлакшыл амыдыралды улам чечектелдирери дээш партияның болгаш чазактың ап чорудуп турар хемчеглеринге өөрээн сеткилин илередипшаан, 200 рубльдиң облигациязын туда садып алган. Чазактың доктаалын радио дамчыштыр дыңнаанының үүгле ол баштайгы кежээзинде безин 11.100 рубльдиң облигациязы таратынган.

Эргим Ада-чуртувус өзүп, быжыгып турар

ФРУНЗЕ. ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң Күрүне чээшкинин үндүргениниң дугайында чазактың доктаалын Киргизияның ажылчы чоннары изии-биле деткип турар. Фрунзе аттыг көдээ ажыл-агый машиналарының заводунуң цехтеринге хурал болган. Сураглыг литейщик Айтпай Байжановтуң чугаалааны болза:

—Күрүнеге чээшкин хылдыр берип турарывыс акшалар кайнаар барып турар деп үүвени билир бис. Ооң чижээнге бистиң заводувусту ап көрүңер. Ол чылдың-на көдээ ажыл-агыйга хөй-хөй машиналарны берип турар. Бистиң чээшкинивис — тайбыңның чээшкини, ынак Төрээн чуртувустуң чечектелиишкининиң чээшкини болгай.

—Чаа чээшкин болза, моон мурнундагы чылдардагы ышкаш совет улустуң эрге-ажыктарынга бараан болуп турар деп аныяк мастер Алексей Селезнев чугаалаан. Бистиң шыгжамырларывыс чаа-чаа заводтарның, фабрикаларның, кадыкшылга черлериниң, чурталга тудугларының тудуушкунунга барып турар. Эргим Ада-чурт өзүп, быжыгып турзун!

Хурал соонда заводтуң бүгү цехтеринге чээшкинге найыралдыг бижидишкин эгелээн.

Хөй кижи киржикчилиг хуралдар «Кызыл металлист» заводка, ВЛКСМ аттыг дааранылга фабриказынга, Киргизияның күрүне университединге болгаш Киргизияның найыслалының өске-даа хөй будүрүлгелеринге болгаш албан черлеринге улуг патриотчу көдүрлүүшкүн-биле эрткен. Чаа чээшкинни үндүргенинге ажылчы чоннар чер болганда чаңгыс эп-сеткилдиг уткуп турар.

Төрээн чуртту, тайбыңны быжыглаарынга

ТООРА-ХЕМ. (Радио-биле). Күрүненің чаа чээшкини бистиң Төрээн чуртувустуң улам чечектелиишкининге, чоннуң чаагай амыдыралын байлакшыдарынга, тайбыңның херээн улам быжыдарынга холбашкан политиктиг чугула айтырыг болурун Тожунуң ажылчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөмей билип турар.

ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын танышкан хөй кижи киржикчилиг хуралдар коллективтерде, колхозтар төптеринде болгаш бригадаларда бедик көдүрлүүшкүннүг эртип турар. Июнь 9-туң кежээзинде «Май бири» колхозтуң төвүнге болган митингиниң соонда колхозчулар 11 муң ажыг рубльдиң облигациязын туда садып алган.

«Совет Тыва» колхозтуң төвүнге болган митингиге сөс ап үүе чугаалаан кижи-бүрүзү төрээн Коммунистиг партиязынга болгаш Совет чазаанга өөрээн сеткилин үүректиң ханызындан илередип турган.

Чурукчу Б. Мухиниң «чээшкинге найыралдыг бижидээл!» деп плакады. СЭТА-ның фотохрониказы.

Тыва областың бүгү колхозтарынга болгаш школаларның башкылар коллективтерингe

Таңды районнуң „Кызыл партизан“ колхозунуң кежигүннериниң болгаш Сосновкада тыва чеди чыл школазының башкылар коллективиниң

КЫЙГЫРЫЫ

Совет школа болза, делегейде эң-не мурнакчы, эң-не депшилгелиг школа. Аныяк салгакчыларны ол совет патриотизмниң ёзузунга, Коммунистиг партияга, Совет чазакка кызыгаар чок ынакшып, бердинеринге кижизидип турар.

Ам, кажан социалистиг Төрээн чурт бистиң чуртка коммунистиг ниитилелди тургузарының кайгамчык улуг сорулгазын шиитпирлеп турар үеде совет школаның ролю хемчээл чогу-биле өзер апаар.

«Кызыл партизан» көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүннери бистер Житомир областың колхозтарының алдарлыг эгелээшкинин чугаалажып көргеш, бүгү-ниити өөредилгезин чедишкинниг күүседир, өөредилге-кижизидилгелиг ажылдың шынарын улам ыңай бедидер, школага политиктиг өөредилгени боттандырар сорулга-биле чаныыста Сосновка тыва чеди чыл школазының материал-техниктиг суурун байлакшыдарынга дузалажыр деп шиитпирледивис. Маңаа хамаарыштыр колхоз тараа аймааның, хөй чылдарда үнер сигеннериң, ногаа болгаш бахча культураларының шилитинген үрезиннерин школага берген. Школа чаныың кат-чимистиг үнүштер өстүрүлгезиниң участогунга ранетканың болгаш яблоньнуң чүс санныг сыптарын база берген.

Техниктиг суурну тургузары-биле колхоз школага сиген кестирер машинаны дырбаажы-биле кады берген болгаш чазанылга, узанылганың элээн каш бөдүүн херекселдерин база кылып бээр.

Школада дириг булуңну база организастаан, ону улам байыдары-биле колхоз «Леггорн» уксаалыг 30 дагаа оолдарын бээр. Оон ыңай колхоз школага бодунуң ары азыралының чериндeн элээн каш өөр ары өглерин бээр деп шиитпирлээн.

Школаны 1954—1955 чаа өөредилге чылынга шынарлыг белеткээр талазы-биле боттуг дузаламчыны көргүзерин көдээ ажыл-агый артели база шуут дагдынып тур. Тудуг, септелгеге хереглээри-биле 15 кубометр манзыны дилип белеткээн.

Школаның башкылар коллективи өөреникчилер-биле кады колхоз шөлүнге кат-чимис садын олуртуп тарыыр, ажаап өстүрер талазы-биле артельге бодунуң ээлчээнде дуза чедирерин, колхозчулар ортузунга агитас-массалыг ажылдарны организастап чорударын, дүжүт ажаап алыышкынына, мал чемнериниң белеткелинге идепкейлиг киржирин хүлээнип турар.

Колхозтар биле школаларның аразында бот-боттарынга дузажылганы организастаар дугайында житомиржилериң эгелекчи саналын изии-биле деткип боттандырарынче бистиң областың бүгү колхозтарын, школаларның башкылар коллективтерин Таңды районнуң «Кызыл партизан» көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүннери база Сосновка тыва чеди чыл школазының башкылары бистер кыйгырып тур бис.

«Кызыл партизан» көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүннериниң база Сосновка тыва чеди чыл школазының башкыларының дааскаңы биле: Н. ОТЕВ—колхозтуң баштаар черинин даргазы, М. ДАРЖА—колхозта парторганизация секретары, Ю. ДОРЖУ—чеди чыл школазының директору, Т. БЕЛОВА—школаның биология башкызы болгаш ында комсомол эге организациязының секретары, Л. НУЖДИНА—колхозтуң зоотехнии, А. ЛУЗИНА—огород бригадазының бригадири.

СЭКП ОБКОМУНДА

СЭКП обкомунуң бюрозу чоокта чаагы бодунуң хуралынга Таңды районнуң «Кызыл партизан» көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүннериниң болгаш Сосновка тыва чеди чыл школазының башкылар коллективиниң областың колхозтарынга, башкылар коллективтеринге үндүрген кыйгырыын чугаалажып көргеш, школаны чаа өөредилге чылынга бүгү талабиле чедишкинниг белеткээр болгаш өөредилге-кижизидилгелиг ажылды экижиринге чугула фактор болур, аңаа материалдыг суурну байлакшыдар дугайында ол көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүннериниң база чеди чыл школазының башкылар коллективиниң эгелекчи инициативазын үүлдүгүнүп деткээн.

Ол кыйгырыгны колхозчуларның болгаш школаларның башкылар коллективтериниң хуралдарынга чугаалаштырып таныштырбышаан, колхозтар биле школаларның аразынга бот-боттарынга дузалажылганы организастап, школаларга эргежок чугула материалдыг суурну тургузар болгаш ылангыя 1954—1955 чаа өөредилге чылынга оларны чедишкиннит белеткендирер талазы-биле бүдүрүлге, албан черлериниң шефтээшкиннерин, ол чугула ажылга бүгү-ниитиниң идепкейлиг киржилгезин хандырган турарын партия обкомунуң бюрозу СЭКП-ниң Кызыл хоорхомунга, райкомнарынга, облонога, ВЛКСМниң обкомунга дагзып, тускай доктаалды үндүрген.

Чайгы чер аңдарылгазы

«Революцияның чалбыыжы» колхозка Балгазын МТС-тиң ажылдап берип турар трактор бригадазы чайгы чер аңдарылгазын дооскаш, ам кур чер аңдарарынче кирген. Механизаторлар ол колхозка 900 ажыг гектар чайгы черни эки шынарлыг аңдарып берген. Ол ажылга эш Филимонов бригадирлээн трактор бригадазы болгаш трактористерден эштер Ильин, Казлитин, Безбородкин Т. Седен, Т. Кенден олар нормаларын 140—175 хуу күүсеткеннер. Кожукчулар Н. Шаравик, С. Бичелдей, Т. Бадываа онаашкан ажылынга харыысалгалыг болуп, хүн нормазын 140—160 хуу күүседип турганнар.

К. ЧИГДЕН.

* * *

Чаа-Хөл районнуң «Тиилелге» көдээ ажыл-агый артелинде МТС-тиң № 5 трактор бригадазының бригадири эш Балчытка баштаткан 16 аныяк трактористер 1954 чылдың чайгы чер аңдарылгазын план ёзугаар 250 га кылдыр күүсеткен.

Трактористер Х. Бурундукай., болгаш оон-даа өскелер мурнакчы болуп, ажыл нормазын үргүлчү 140—150 хуу күүседип турган.

Трактористер Бүгү-эвилелдиң көдээ ажыл-агый делгелгезинге киржир эрге дээш хайныышкынныг ажылдап, 400 гектар кур чер аңдарылгазын чоокку хүннерде доозарын хүлээнгеннер.

И. ЧОРБАЕВ.

* * *

Улуг-Хем районнуң Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артелинде МТС-тиң № 8 трактор бригадазы аңдарза чогуур 600 гектар черин бүрүн дооскан.

Ол бригада пландан дашкаар 20 гектар черни база аңдарган. А. Станько, Т. Сюрюн-оол олар хүн нормазын 150—200 хүү күүседип турганнар.

Т. КОНГАРЖАП.

Райпода тудуг ажылы

Бай-Тайга райпозу чоннуң негелдезин барымдалааш, калбак садыг четкилерин тургузарынга кол суур болур бараан складының улуг тудуун болгаш садыг ажылдакчыларының 5 чуртталга бажыңнарын крышалаарын дооскан. Бо чылын хүнде 3 тонна хлебти быжырып болур бүдүрүлге черинин, база складтың болгаш Тээлиде Молотов аттыг колхозка магазинниң чаа тудугларын ажыглалче киирер деп турар.

И. ТОРЖУ.

Колхозтуң чылычызы

САРЫГ-СЕП. (Телефон-биле). Каа-Хем районда «Октябрьның 30 чылы» колхозтуң чылгычызы Монгуш Өдекей төрүүр белериндeн 60 кулуннарны камгалап алырын чарышка айыткаш, 64 кулуннарны камгалап алган. Ам колхозтуң 227 чылгызын О-Хемче чайлагладыр дээш белеткенип турар.

ССРЭ-ниң профэвилелдерининиң XI съездизи

ССРЭ-ниң профэвилелдерининиң XI съездизи июнь 8-те Кремльдиң Улуг Ордузунга ажылын үргүлчүлээн. ВЦСПС-тиң болгаш Төп ревизия комиссиязының отчёт илеткелдерининиң талазы-биле эртенги хуралга саналдар эгелээн.

Хуралды даргалаан эш Н. М. Шверник хөмүр даш үлетпүрүнүк ажылчыннарының профэвилелинин ТК-ның даргазы **И. Я. Россочинскиге** сөс берген.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң профэвилелдериниң ажылын улам ыңай экижидериниң болгаш болбаазырадырының сорулгалары илези-биле тодаргайлатынган баныр-лыг бижиин съездиниң киржикчилери улуг көдүрлүүшкүн-биле уткаанын ол чугаалаан.

Партияның болгаш чазактың хүнбүрү сагыш салыышкынының ачызында хөмүр даш шахталарында ажылдың байдалы үндезини-биле өскерилгенин оратор чугаалаан. Хөмүр даш тывыжының бедик механизациязы шахталарның күш-ажылын дыка чиигеткен.

Бүдүрүлгени таарымчалыг организастаарынга үндезилээш, хөмүр даш үлетпүрүнүң ажылын эде тургузарының сорулгаларын күүсетпишаан, шахталарның хөй-хөй коллективтери күрүне планын үргүлчү ажыр күүседип, күш-ажылдың бедик бүдүрүкчүлүүн чедип алган болгаш чиик өртектиг хөмүр дашты берип турар. Ынчалза-даа хөмүр даш үлетпүрүнүң ажылында улуг четпестер бар: хөй санныг курлавырлар ажыглатынмайн артып турар, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү оожум өзүп турар. Бо бүгү четпестерниң харыысалгазын профэвилел организациялары болгаш хөмүр даш үлетпүрүнүң ажылчыннарының профэвилелиниң Төп Комитеди база чүктээр апаар. Ам профэвилелдериниң ТК кол кичээнгейни профэвилел активи-биле харылзааны күштелдиринче, массаларның иштинге организакчы болгаш кижизидикчи ажылды калбартырынче, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидери дээш, күрүнеиң акша-хөрөнгилерин камнаары дээш массалыг социалистиг чарышты нептередиринче улгандырып турар.

Украинаның профэвилелдериниң республика Чөвүлелиниң даргазы **К. Ф. Москалец** республикада социалистиг чарыштың массалыг хөгжүлдезиниң дугайын чугаалаан.

Красный Лиман станцияның депозунуң паровоз машинистизи **Г. С. Шумилов** чаартыкчыларның эгелээшкиннериниң болгаш оларны нептередириниң дугайын чугаалаан. Донец оруунда чүктер сөөртүлгезин көвүдедири болгаш дүргедедири дээш шикмчээшкин массалыг болуушкун апарган. Мында поездиниң бирээзиле аар деңзилиг болуп турар. Хөй машинистер бараннарлыг составтарны станциялар аразынга доктаавайн чорудуп турар. Чаартыкчыларның дуржулгазын нептередири болган чок-ла улуг шаптыктаашкынга таваржып турар. Социалистиг чарышты удуртурда, күш-ажылды үнелээрде ёзу барымдаалаар чорук шаптык болуп турар. Чижээлээрге, поездини 50 километр участокка чоруткан машинистиң ажылының төлевири 175 километр рейс кылган машинистиниң төлевири-биле дөмей болуп турар. Орук харылзааның министерствозу, демиро-рук транспортунуң ажылчыннарының профэвилелиниң ТК болгаш ВЦСПС ол четпестерни чайладыр дээш чүнү-даа кылбаан. Бистиң демир оруувуска сөөлгү үш чылдың иштинде ВЦСПС-тиң ажылдакчыларындан кым-бир кижи чораанын билбейн турар бис, оон орнунга бир дөмей айтырыгларның талазы-биле хөй-хөй директиваларны чорудуп берип турар.

Кара металлургияның ажылчыннарының профэвилелиниң Төп Комитединиң даргазы **П. Д. Ефановка** сөс берген. Үлетпүрүнүң бо чугула адырының бүдүрүлге коллективтериниң күш-ажылчы чедиишкиннериниң дугайында чугаалаан.

Ажылчыннарның болгаш албан-хаакчыларның культура-амыдырал хандырылгазында боттуг четпестерни демдеглээн. Элээн хөй бүдүрүлгелерде медицина албан черлериниң ажылын четпес тургусканы-биле холбаштыр ССРЭ-ниң Кадык камгалал министерствозун, а ол ышкаш кара металлургияның ажылдакчыларынга чурталга тудуунуң планнарын күүседир чорукту хандырбайн турар Тудуг министерствозун болгаш Кара металлургияның министерствозун эш Ефанов шүүмчүлээн.

Адырларның профэвилелдери-биле кошкак харылзаалыг дээш оратор ВЦСПС-тиң аппарадын шүүмчүлээн.

Профэвилелдериниң Ленинград область Чөвүлелиниң даргазы **Н. Н. Пшеницын** сөс алган. ССРЭ-ниң профэвилелдериниң XI съездизин Ленинградтың ажылчы чоннары чаачаа тиилелгелер-биле уткаанын ол чугаалаан. Хоорайның бүгү бүдүрүлгелери москвачыларның үлегерин ёзугаар 1954 чылдың планын хуусаа бетинде күүседири дээш, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бүгү хемчеглер-биле бедидери болгаш продукцияның шынарын экижидери дээш, ажылдап турар бүдүрүлге шөлдеринге продукция үндүрүлгезин көвүдедири дээш социалистиг чарышка кирген. Хоорайның заводтарында болгаш фабрикаларында мурнунда чогуур угланыышкынынга ажыглавайн турган он-он муң дөрбелчин метр бүдүрүлге шөлдерин шагда-ла хостаан, ол чорук продукцияны дыка хөйнү ажылдап үндүрер арганы берген.

Профэвилелдериниң талазындан социалистиг чарышты удуртуп турарын чугаалавышаан, оратор бо херекте ёзу барымдалаашкыны хөй дээрзин демдеглээн. Профэвилел организациялары ажыл нормазын күүсетпейн турар ажылчыннарже кичээнгейни шоолуг салбайн турар, чаартыкчыларның дуржулгазын оларның шиңгээдип алырынга, мурнакчыларның деңнелинге чедир оларны көдүреринге дузалавайн турар.

Эш Пшеницын ВЦСПС-ти база шүүмчүлээн.

Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры, Сталино областың Старо-Бешевск МТС-тиң трактор бригадазының бригадири **П. Н. Ангелина** санал берген. Партияның Төп Комитеди болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели съездиге чедирген байырынга үлетпүрге, транспортка, машина-трактор станцияларынга, совхозтарга социалистиг чарышты могаг чокка калбартырынче профэвилелдерин кыйгырган деп ол чугаалаан. Совет Украинаның көдээ ажыл-агыйының механизаторларын ол кыйгырыга хорыы кылдыр социалистиг чарыштың тугун улам-на бедик көдүрер.

Эш Ангелина Старо-Бешевск МТС-ниң болгаш бодунуң бригадазының механизаторларының ажылының дуржулгазын чугаалаан.

Профэвилелдериниң Москва хоорай чөвүлелиниң даргазы **В. И. Крестьянинов** бодунуң саналынга бүдүрүлгеде күш-ажылдың байдалдарын улам ыңай хөгжүдериниң айтырыгларынче кичээнгейни углап чугаалаан. Механизацияга, техниканың айыл чок чоруунга болгаш кадыкшылганың янзы-бүрү хемчеглеринге чыл бүрү чүс-чүс миллион рубльди чарыгдап турар. Оон-биле кады бо ажыл-херекти херекке албас, ол сорулгаларга күрүнеиң берип турар акша-хөрөнгилерин ажыглавас фабрикалар болгаш заводтар база бар. Бодунга чагырткан бүдүрүлгелерде күш-ажылдың байдалдарын экижиринге кичээнгей салбайн турар Станок тудуунуң болгаш инструмент үлетпүрүнүң министерствозун, а ол ышкаш профэвилел организациялары-биле кошкак харылзаалыг дээш ВЦСПС-ти оратор шүүмчүлээн.

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей федерациязының чингине секретары **Луи Сайянның** чугаазын съездиниң төлээлери болгаш аалчылары диңмиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Профэвилелдериниң Бүгү-делегей федерациязында каттышкан 80 миллион ажыг ажылчы чоннарын мурнундан ол съездиниң төлээлеринге болгаш Совет Эвилелиниң бүгү ажылчы чоннарынга акы-дуңманың изиг байырын дамчыдып, съезд чаагай чогаадыкчы ажылдыг болурун күүзээн.

Боттарының эргелери, тайбың болгаш улустар аразынга найырал дээш капиталистиг, колониалдыг болгаш хамаарылгалыг чурттарның ажылчы чоннарының эрес-шудургу демиселиниң дугайын Луи Сайян чугаалаан. Социалистиг экономиканың улуг көдүрлүүшкүнүн, бодунуң чаагай байдалының экижиишкинин чедип алган совет улустуң чедиишкиннериниң дугайын ол чугаалаан. Совет профэвилелдери ажылчы чоннарның чаңгыс эвин калбартырынче болгаш быжыглаарынче делегейниң улуг профэвилел организациязын сорук киирип турар.

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей федерациязының тугун залга киирип келген. Шупту туруп келген. Үргүлчүлелдиг адыш часкаашкыны чаңгыланып турган.

Луи Сайян съездиниң президиумунга тукту дамчыткаш, ол болза, делегей ажылчыннарының тиилетирбес эп-сеткил каттыштырылгазының демдээ болуп турар болгаш улуг Совет Эвилелиниң улустарынга бүгү делегейниң ажылчы чоннарының акы-дуңмалышкы сагыш-сеткил илередилгези болур деп чугаалаан.

ВЦСПС-тиң даргазы **Н. М. Шверник** харыы сөзүнге XI съездиниң төлээлериниң мурнундан изиг байыр дээш профэвилелдериниң Бүгү-делегей федерациязынга өөрүп четиргенин илергейлээн.

Эш Шверник төлээлер болгаш аалчылар диңмиттиг адыш часкап турда—бо тукту бистер ажылчын аңгының чаңгыс эви дээш демиселдиң демдээ кылдыр хүлээп ап турар бис—деп чугаалаан. Пролетаржы интернационализмниң тугунга шынчы совет профэвилелдери делегейниң ажылчын шимчээшкининиң чаңгыс эвин быжыглаары дээш, улустар аразынга тайбыны быжыглаары дээш, бүгү делегейге тайбың дээш демиселчилериниң кезээде бирги одуруунга туруп келген болгаш турардаа деп чугаалаар болзумза, съездиниң бүгү төлээлериниң, профэвилелдериниң бүгү кежигүннериниң сеткил-сагыжын илереткениң ол болур!

Эртенги хуралга калбак хереглел бараннар үлетпүрүнүң ажылчыннарының профэвилелиниң ТК-ның даргазы **П. Н. Коробова,** көдээ ажыл-агый болгаш белеткелдер ажылчыннарының болгаш албан-хаакчыларының профэвилелиниң ТК-ның даргазы **С. В. Егураздов,** Казах ССР-ниң эге болгаш ортумак школалар ажылдакчыларының профэвилелиниң ТК-ның даргазы **Б. Бультрикова** олар база санал бергеннер.

Съездиниң эртенги хуралы оон-биле доозулган.

Июнь 8-тиң кежээки хуралынга ВЦСПС-тиң болгаш ревизия комиссиязының отчёт илеткелдерин чугаалажып көөрү үргүлчүлээн.

Горькийниң автозаводунуң завком даргазы **М. В. Максимов** сөс алган. Ол бодунуң бүдүрүлгезиниң чижээнден совет кижилериниң культурлуг деңнелинде болган улуг өскерлиишкиннерни көргүскен. Ам заводтуң ажылчыннарының 60 хуузу 7-ден 10 класска чедир өөредилгелиг. Янзы-бүрү өөредилге черлеринде 3600 ажыг кижи өөренип турар. Хөй-хөй ажылчыннар билиглериниң деңнелиниң талазы-биле инженерлерге болгаш техниктерге деңнежип турар.

Азербайджанның профэвилелдериниң республика Чөвүлелиниң даргазы **Т. А. Таирова** сөс алган. Профэвилелдериниң ажылында улуг четпес чүве болза, мурнакчы дуржулганы оларның эки өөренмейн болгаш нептеретпейн турарында деп ол чугаалаан. Өске хоорайларда шагдала шиңгээдип алдынган кандыг-бир кылыгны шиңгээдип алырынга үр үениң иштинде ажылдап турар бүдүрүлгелериниң бары факт-ла болгай. Үлетпүрүнүң төрел адырларының аразынга дуржулга солчуушкунун калбаа-биле организастаарын оратор саналдаан.

Хуралдың даргазы москвачы пионерлериниң болгаш школачыларның төлээлери съездиге байыр чедирип келгенин дыңнаткан. Найыслалдың аныяк хамаатыларын олурушканнар диңмиттиг, үр адыш часкаашкыны-биле уткааннар.

Көдүрлүүшкүннүг аялга-биле бичии ургуларның чидиг үннери кайгамчык улуг залга чаңгыланып турган. Делегейде эң-не аас-кежиктиг совет ургуглар өзүп олурар салгакчыларның дугайында чаагай сагыш салыышкыны дээш совет улуска, Коммунистиг партияга болгаш Совет чазакка: Бистиң делгем чаагай школаларывыс, лагерьжи хөглүг дыштанылгавыс, Москва Кремлинге ёлкавыс, бистиң черивиске аас-кежии дээш изиг йөрээл салып турганнар.

Ургуларның холдарында — дириг чечектер, техниктиг бөлгүмнерге күүсетинген янзы-бүрү үлегер-хоолгалар. Съездиниң төлээлеринге школачылар боттарының белектерин тудусканнар.

Кремьдиң Улуг Ордузун ургуглар үр үениң иштинде кагбайн турганнар. Оларны Георгиев залга-даа, Грановит залга-даа, хаан-пушканың болгаш хаан-конганың чанынга-даа көрүп болур турган. Совет ургуглар даштыкы аалчылар-биле ужурашкан. Даштыкы өңнүктерге ургуглар пионер галстуктарын белекке бергеннер.

Ивановонуң улуг мануфактуразының пөс аргыкчызы профгруппорг **М. П. Каталованың** чугаазын төлээлер улуг сонуургал-биле дыңнааннар. Ол бодунуң ажылының дуржулгазының дугайын чугаалаан. Профгруппада улуг кичээнгей социалистиг чарышты организастаарынче, күш-ажылдың мурнакчы аргаларын өөрениринче болгаш ажыглаарынче салдынып турар.

—Бистиң профэвилел группавыс социалистиг хүлээлгезин доктааткан хуусааның бетинде күүсеткенин съездиниң төлээлеринге айыткап болур мен—деп олурушканнар адыш часкап турда эш Каталова медеглээн. Ам безин станоктарның 92 хуузу төлевилел күчүзүнде ажылдап турар. Бистер чуртка пландан дашкаар 17864 метр пөстү берген бис.

Профэвилелдериниң Бүгү-кыдат федерациязының даргазы эш **Лай Жо-юйге** сөс берген.

Улуг кыдат улустуң төлээлекчизи индирге көстүп келирге, төлээлер болгаш аалчылар диңмиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Съездиниң төлээлеринге болгаш оларның нүүрү-биле бүгү совет улуска Лай Жо-юй кыдат профэвилелдериниң даасканын ёзугаар үректиң ханызындан акы-дуңманың байырын дамчыткан.

—Совет Эвилелиниң күчүзү—тайбының, демократияның болгаш социализмниң күчүзү ол, ол күчү бүгү делегейниң ажылчын аңгызының эрге-ажыктарынга, бүгү кижи төрелгеннің эрге-ажыктарынга бараан болуп турар деп чүвени кыдат ажылчыннар болгаш бүгү кыдат улус эки билир—деп Лай Жо-юй чугаалаан.—Чурттуң удуртукчу аңгызы апарган кыдат ажылчын аңгы боду бодунга, бодунуң аас-кежиктиг амыдыралынга ажылдап турар деп чүвени бүрүн медереп билип турар. Сөөлгү чылдарда кыдат профэвилелдер күш-ажылчы чарышты чедиишкиниг организастап турарлар, ында ажылчын, албан-хаакчыларның 80 ажыг хуузу киржип турар. Күш-ажылдың муң-муң шылгаракчылары тыптып келген. Боду Совет Эвилели ышкаш, шак ындыг шынчы өңнүктүг болган чорукту кыдат улус бодунга эң улуг алдар-хүндү деп санап турар. Совет болгаш кыдат улустарның аразында улуг найырал болза, чаа агрессияга удур ынаныштыг магадылал, Ыраккы Чөөн-чүкте болгаш бүгү делегейде тайбының күчүлүг чөленгижи болуп турар. Совет болгаш кыдат улустарның аразында найыралды болгаш сырый кады ажылдажылганы хөгжүдерин болгаш быжыдарын кыдат профэвилелдер боттарының эң чугула сорулгаларының бирээзи кылдыр санап турарлар.

Лай Жо-юй кыдат болгаш совет улустарның аразында бузулбас найыралдың демдээ кылдыр ССРЭ-ниң профэвилелдериниң съездизинге улуг чиңгир кызыл тукту туткан.

Хуралдың даргазы—ВЦСПС-тиң секретары И. В. Горошкин изиг байыр дээш съездиниң мурнундан профэвилелдериниң Бүгү-кыдат федерациязының төлээлеринге изии-биле өөрүп четиргенин айыткаан.

Июнь 8-тиң кежээки хуралынга «Саратовгаз» трестиниң оператору **Е. Г. Голишникова,** Казах ССР-ниң Кустанай облазының Владимирская МТС-ниң отряд начальниги **Д. В. Васюточкин,** Волга-Каспий бассейниң балык заводтарының медицинасанитар кезээниң кол эмчизи **П. Н. Боровков,** Латвияның профэвилелдериниң республика Чөвүлелиниң даргазы **К. Я. Вольтман** олар база чүве чугаалааннар.

(СЭТА).

А. П. Чеховтуң документилери болгаш хол-биле бижилгелери

ССРЭ-ниң литература болгаш уран-чүүлдериниң төп күрүне архивинде улуг орус чогаалчы А. П. Чеховтуң амыдыралының болгаш чогаал ажылының дугайында хөй санныг материалдар болгаш документилер чыгдынган. Мында чогаалчының шаанда бижээн рассказтарының база «Ваня даай» деп шиизиниң болгаш өске-даа чогаалдарының хол-биле бижээн үүлдери шыгжатынып чыдар. Оларның дыка хөйүнүң адаанда «Антоша Чехонте» деп ат салган.

Материалдарның аразында — Чеховтуң эдип-чазап турганы типографияга бастырган үүлдериниң хоолгалары, номнарга уран-чечен иллюстрациялары, чогаалчының портреттери, ховар литографиялар, солунардан болгаш журналдардан үзе кескен үүлдер, янзы-бүрү театрларда Чеховтуң шиилериниң программалары болгаш чарлалдары бар.

Антон Павловичиниң хол-биле бижээн үүлдериниң фондузунуң дыка улуг кезиин оон төрелдери-биле, чогаалчылар-биле, эртемденнер-биле, артистер-биле, ном үндүрер черлер-биле чагаалары болгаш Чеховка В. Г. Короленконуң, А. И. Куприниниң, Д. Н. Мамин-Сибиряктың, И. И. Левитаның, Вл. И. Немирович-Данченконуң чагаалары ээлеп турар. Шак ындыг чагаалар үш чүс ажып турар. Ол документилер Чеховтуң орус литератураның, эртемниң болгаш уран-чүүлдериниң депшилгелиг ажылдакчылары-биле калбак харылзаазының дугайын, улуг чогаалчыга ооң үезиниң кижилериниң ханы хүндүткелиниң болгаш улуг ынакшылының дугайын херечилеп турар. Ол чагааларның дыка хөйүн янзы-бүрү музейлериниң, библиотекаларның болгаш хуу кижилериниң архивтеринче шилчидип берген.

А. П. Чехов төрелдеринге болгаш өңнүктеринге бижээн чамдык чагааларынга Лев Николаевич Толстойнуң дугайын онза чылыы-биле үнелеп бижип турар.

Эрткен чүс чылдың төнчүзүнде А. П. Чехов Ялтага А. М. Горькийбиле танышкан. Оон бээр оларның аразынга каш чылдарның дургузунда үргүлчүлээн үректиң ханызындан чагаалажыышкыннар эгелээн.

(СЭТА).

Кызыл-Арыгның уруглар бажыңы дээре ажылдаар ужурлуг

Бистиң чуртта биче чаштар, ылаңгыя өскүс уруглар дугайында ада ёзунуң сагыш салыышкынны Коммунистиг партияның, Совет чазактың онза кичээнгейиниң төвүнде. Уруглар албан черлериниң: яслилериниң, шөлчүгештериниң, садтарның, уруглар бажыңнарының, лагерьлериниң четкизин чыл бүрү калбартпышаан, оларның хереглелдеринге эгээртинмес хөй түннүг акша-хөреңгини үндүрүп, ынчангаш совет уруглар кая-даа эң кичээнгейлиг сагыш човаашкын-биле бүргеткен, бүгү талалыг шын кижизидилгени алган турарын чер-черниң партия, совет организацияларындан, улус өөредилгезиниң, ооң иштинде уруглар албан черлериниң ажылдакчыларындан негеп турар.

Ажылдың кандыг-даа участогунга ыышкаш, уруглар албан черлеринге ажылдың чедишкиннинг шиитпирлели ында кадрларның ажыл-ишчи мөзү-шынарындан, билииниң, мергежилиниң деңнелинден шуут хамааржыр апаар. Ынчаарга бистиң область өскүс уруглларга тускайлап ажыткан ийи-ле албан черлериниң бирээзи— Кызыл-Арыгның өскүс уруглар бажыңында херектиң амгы байдалы партия биле чазактың салып турар негелдезинге ыракта-ла дүүшпейн турар.

Уруглар бажыңы 1952 чылда ажыттынгаш, 2—15 хар чедир 45 өскүс уруглларны хүлээп алган. Материалдыг суур талазы-биле ук уруглар бажыңы баштайгы үеде чамдык бергелерге таваржып турганы чугаажок. Ынчалзажок оон бээр эвээш эвес шаг-үе эрткен, бир эвес ооң директору эш Орлов, бүгү кижизидикчи кадрлар боттарының харысалгазын эки медереп, ак-сеткилдиг, кызымак ажылдаан болза, уруглар бажыңы материалдыг хереглелдер талазы-биле чединмес чоруктан шагда-ла уштунуп шыдаар аргалыг турган. Уруглар бажыңының стол, сандай, орун-дөжек хекселдери чедишпес, бар хекселдери чаңгыс-аай эвес. Уругларның идик-хеви эргижиреп баксыраан, ооң септелгезин чорутпайн турар. Аъш-чем хандырылгазында база улуг четпестер бар. Берип турар чемнериниң ассортиментизи ядыы, бар чемнерни белеткеп турарының шынары куду. Ногаа болгаш эът, сүт аймааның чемнери ховар бердинип, үгле далгандан кылган чемнер колдап турар.

Дерилге чепсектериниң чедишпезин, идик-хеп, аъш-чем хандырылгазының эки эвезин уруглар бажыңының директору эш Орлов үгле райсаң килдизиниң, райпонуң кырынче чуй каап, хамык бурууну бодундан чайладырын оралдажып турар. Эш Орлов ак-сеткилдиг ажылдаксаан болза, ол организацияларның кандыг-даа киржилгези, дузаламчызы чокка уругларның орулган идик-хевин септедип, арыг-силиг хепкерип шыдаар, чанында хөй саанныг, бай колхозтардан сүттү, сүт продуктуларын садып ап шыдаар турган. А ногаа продуктуларын уруглар бажыңының чанынга дузалаар ажылагый участогун тургускаш, аңаа олуртуп, тарып тургаш, четчири-биле хандыртынып болур турган. Мындыг байдал үгле ооң ажыл-агыйжы эвес, өөдежок чоруу-биле болдунган дээрзин дорту-биле чугаалаар херек.

Кызыл-Арыгда уруглар бажыңының ажылында эң четпес чүве болза, ында хүлээп алдынган өскүстериниң ортузунда коммунистиг кижизидилгениң айтырыы кончуг багай шиитпирлетинип турары болур. Уруглар ортузунга кижизидилге ажылының планы директорда-даа, тус-тус кижизидикчилерде-даа чок. Кижизидилге ажылының утка-шынары-биле таныжар дээш план айтырарывыска директор Орлов-даа, чамдык кижизидикчилер-даа «планывыс бо» деп хүн режимин көргүскүлээн. Директорнуң болгаш кижизидикчилериниң талазындан онаашкан ажылынга харысалга чогу-биле бистиң идегелдиг келир үевис—өскүс чаштар күш-культураның эң бөдүүн безин билиг, чаңчылдарын албайн турар. Ол уруглар бажыңында чаңгыс-даа ойнаар үүлдер, музыка, спорт херектери чок.

Уруглар бажыңының бүгү-ле ажылы мынчаар сандарап дүшкениниң чылдагааны облононуң талазындан ооң ажылын сонуургавайн келгенинде, уругларның ол чугула албан черин кадрлар-биле быжыглавайн турарында деп санаар херек. Ажыл стажы улуг болза-даа, а моральдыг үүлгедиглер кылып, ажыл албандан хөй удаа дүжүртүп келген, «садытта сыңмас сарыг күндүс» ышкаш кижилерни облоно ында аппарып «быжыглаан» Чижээ, мурнунда Өөк чеди чыл школазынга директорлап тургаш, үргүлчү арагалап, башкыларның эп-найыралыг баксыдыгы, оларның ортузунга алдархүндүзүн ышкынган турган Орловту уруглар бажыңының директорунга томуйлааны улуг чаргыг. Ол аңаа баргаш, өөделіг түшпел көргүспээн: база-ла арагалаарын үргүлчүлеп, ажылдакчыларның ортузунга найырал чок байдалды тургузуп келгенин чон чугаалажып турар. Оон ыңай Васил, Сухова ышкаш, база-ла арагалаар чоруу-биле, таарымчажок аажы-чаңы-биле каш-каш черлерден үндүртүп чораан кижилер ында ажылдап турар. Бо-дур, ол уруглар бажыңын облононуң кадрлар-биле «быжыглааны».

Ол уруглар бажыңында бо бүгү четпестерге үгле облоно эвес, харын аңаа дорт хамаарылгалыг болгу дег, Таңдының СЭКП райкому, райкүүском, ылаңгыя ооң улус өөредилге килдизи база улуг буруулуг. Таңдының удуртукчулары Балгазынга, Кызыл-Арыгга хөй катап шапкылажып кээп турган, ынчалза-даа өскүстер бажыңының ажылын олар сонуургап көрбээн, а памыктары сонуургаза-даа эренгейи-биле эргий көргүлээш, ээп чаныр турган дээрзин үстүнде санаан четпестер боттары-ла херечилеп турар. Уруглар бажыңы ажыттынга-ла ийи чыл ашкан, бо аразында Таңдының районо эргелекчизи эш Михайлюк чаңгыс-ла катап бакылааш барган дижип турар. Мындыг удуртулганың түннели уруглар бажыңын ындыг чөгенчиг байдалга чедирген дээрзи номчукчуга ам черле билдинип болур.

Мынчангаш Кызыл-Арыгда уруглар бажыңы дээре ажылдаан турзун, ында өскүс уруглар бүгү талазы-биле шын кижизидилгени алган турзун деп бодаар болза, ону доктаамал хайгааралга тургусса, ооң ажылынга дузалашса чогуур. Маңаа хамаарыштыр чүүң-даа мурнунда уруглар бажыңының материалдыг хандырылгазын экижидер, ону эң эки башкылар болгаш дуржулгалыг кижизидикчилер-биле быжыглаар херек.

А. КЫЗЫЛ-ООЛ,
«Шынның» тускай корреспондентизи.

Колхозтарга куш ажылын сайзырадыр

Чадаанада инкубация станциязы туруп келгенден бээр элээн үр үе эрткен. Ол станция болза, колхозтарга болгаш колхозчуларның хууда ажыл-агыйларынга куш ажылын хөгжүдери-биле тускай дерип кылган инкубатор деп аппараттарга хөй-хөй дагаа чуургаларын массалыы-биле чазылдыр боттандыргаш, колхоз бүрүзүнге куш фермаларын организаттаар болгаш куш ажылын хөгжүдеринге, ооң продуктулуун бедиринге зоотехниктиг хемчегларни ап чорудар сорулгалыг. Бо сорулганы амыдралга боттандырары-биле Чадаанада инкубация станциязы күрүнеден дыка улуг техниканы, инкубаторларны алган. Ылаңгыя станцияда харугда 39.312 борбак дагаа чуургаларын чазылдыр боттандырар «Рекорд-39» деп инкубатор бар. Ындыг турбуже, станция бодунуң мурнунда турар сорулгаларын ам-даа ыракта чедир күүсетпейн турар. Станция бо чылын 55 муң дагаа чуургазын чазылдыр боттандыргаш колхозтарга бээр. Ол сорулганы боттандырары-биле баштайгы 16 муң ажыг эки уксаалыг дагаа чуургаларын боттандырган.

Инкубация станциязынга боттандырар дагаа чуургаларын колхозтар чыып бээр хүлээлгелиг. Бо талазы-биле Чаа-Хөл районда Сталин аттыг, Молотов аттыг, Чөөн-Хемчикте «Октябрь 30 чылы», Барыын-Хемчикте «Кызыл тараачын» колхозтарның бирээзи-ле 700—1200 борбак чедир дагаа чуургаларын чыып берген.

Колхоз бүрүзүнге куш өстүрер сорулганы үнелеп көрбес колхозтар база бар. Чижээ, Чөөн-Хемчик районда «Кызыл тараачын», Калинин аттыг, Сталин аттыг, Сүт-Хөл районда «Сталинчы орук» Киров аттыг колхозтарның баштаар черлери куш өстүрер ажылды үнелевейн, шагкын чылыг үезинде дагаа оолдарып доруктуруп алырындан ойталап турарлар.

Куш ажылын хөгжүдер талазы-биле станцияның дирекции чери болгаш ооң тускай эртемниглери колхозтарга тайылбыр массалыг ажылдарны четпес чорудуп турары-биле дагаа чуургаларын чазылдыр боттандырар ажыл озалдап турар.

Барыын талакы районнарның партия, совет организациялары инкубация станциязының ажылынга практиктиг дузаламчыны чедирер дугайында колхозтарга бөгтүг ажылдарны чорудар болгаш станцияның ажылында четпестерни дарый узуткаар талазы-биле шыңгыы хемчеглерни алыры чугула.

Д. СЮРЮН-ООЛ.
«Шынның» корреспондентизи

Женева чөвүлел хуралынга корей айтырыг дугайында

1954 чылдың июнь 5-те ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри В. М. МОЛОТОВТУҢ медеглели

Дээрги дарга, дээрги төлээлер!

Амгы чөвүлел хуралга корей айтырыгны чугаалажып көөрү ай ажыг үргүлчүлеп келди. Ыраккы Чөөн-чүкке тайбыңны болгаш айыыл чок чорукту камгалап деткиринге холбашкан улустар аразының бо боттуг айтырыын көөр чорук бүгү чурттарның улустарының улуг кичээнгейин хаара тудуп турар. Женева чөвүлел хуралынга корей айтырыгны чугаалажып көөрүн ук чөвүлел хурал Кореяга эң дүрген тайбың таарыштырылганы хандырып, национал каттыжыышкынга болгаш хамаарышпас демократтыг Корей күрүнени тургузарынга чедирип келир болгаш ооң-биле делегей байдалында дүшкүүрлүг чоруктарны чавырылдырарынга идиг бээр ындыг дугуржулгалыг шиитпирлерни хүлээп алырын тайбыңга ынакшылдыг бүгү улустар-биле кады манап турар Азияның улустары онза сонуургал-биле көрүп турар.

Ол бүгү болза, корей айтырыгны боттуг болгаш чөптүг көөрүнүң база ону корей улустуң болгаш улустар аразынга тайбыңны быжыглаарының эрге-ажыктарынга таарыштыр шиитпирлеп таарыштырарының улуг харысалгазын Женева чөвүлел хуралының бүгү киржикчилеринге онаап турары чигзиниг чок.

Амгы үеде ниити маргылдааның чамдык түннелдерин үндүрери ажыктыг болур ийик.

Маңаа Корей Улус-Демократтыг Республиканың төлээлериниң, Корей Республиканың төлээлериниң, а ол ышкаш өске-даа төлээлериниң киирген саналдары көрдүнген. Ол саналдар-биле холбаштыр санал-оналдар солчуушкуну янзы-бүрү төлээлериниң туруштарын илередиринге дузалаан.

Санал-оналдар солчуушкуну болган түннелинде Кореяга тайбың таарыштырылга аңаа үндезилетинер ужурлуг чамдык кол принциптер талазы-биле чогуур чоокшулажыышкын кылдынган деп чүвеже айтып болур бис.

Моон-биле холбаштыр англи төлээлериниң баштыңының кичээнгейни чигзиниг чокка ап турар маңаа чугаалаан бодалдарын демдеглээри чугула — корей айтырыг талазы-биле дугуржулга чедип алырынга кол принциптерни доктаадып алыр деп саналды ооң май 13-те көдүрүп үндүргенин чугаалап турарым ол. Корей айтырыг талазы-биле келир үедеги дугуржулганың талазы-биле эгелээн ажылды доозарынга биске эки аргаларны хандырар баштайгы дугуржулганы хүлээп алыр дээрзинге чөпшээрежип турар бис.

Бир тээ бо айтырыглар талазы-биле төлээлериниң бодалдары чогуур хемчээлге дүгжүп турар болганда чөвүлел хурал ону ёзугаар ам дугуржулгалыг шиитпирже шилчип болур төлээде, бистиң санал-оналывыс-биле алырга чамдык чугула айтырыгларны тускайлап алырының бүгү барымдаалары бар.

Ол айтырыглар кандыгыл?

Бирээде. Демократтыг эгелерге бодунуң тура соруун хостуг илередир болгаш национал каттыжыышкынче бодунуң дүрүм ёзугаар күзел-чүткүлүн боттандырар арганы корей улуска бээр, ниити корей национал хуралга соңгулдалар бүгү Кореяның девискээринге чорутунар ужурлуг дээрзин чөвүлел хуралдың киржикчилери чугаалаан. Ол соңгулдалар бүгү-ниити соңгулда эргезин, чажыт бадылаашкынны болгаш ниити-корей хоойлужудулга органынга чоннуң таарымчалыг төлээлелгезин көрүп турар ниити-корей соңгулда хоойлузунга үндезиленип чорутунар ужурлуу билдингир.

Ийиде. Бүгү-ниити хостуг соңгулдаларны белеткээринге болгаш чорударынга ниити-корей орган тургустунар ужурлуг дээрзиниң дугайында саналды маргылдааның чорудулгазында чугаалашкан. Бүгү-ле болдунган болуушкуннарның соонда, бүгү-ниити соңгулдалар чергелиг Кореяга ындыг онза чугула хемчеглер бүгү корей девискээрге чогуур белеткел чокка болгаш чуртта тургустуна берген экономиктиг болгаш политиктиг шынарның ындыг онзагай байдалдарын барымдаалавайн чорутунуп болурун кижи угаап бодаар-даа аргажок тур. Ол орган кандыг болурул база ооң ажыл-чорудулгазының үндезининге кандыг принциптер салдынган турар ужурлуунуң талазы-биле чамдык төлээлер боттарының бодалдарын чугаалаан. Чижээлээрге, КУДР-ның төлээлери соңгулдаларны белеткээр болгаш эрттирер, а ол ышкаш чурттуң ийи кезектериниң аразынга экономиктиг болгаш культурлуг харылааларны катап тургузарының база хөгжүдериниң талазы-биле соңгаарладып болбас хемчеглерни дугуржуп алыр төлээде, Соңгу болгаш Мурнуу Кореяның төлээлекчилеринден ниити-корей комиссияны тургузарының дугайында саналды киирген.

Бир тээ ындыг орган чокка ниити-корей соңгулдаларны херек кырында чорудар аргажок болганда айытынган сорулгага ниити-корей органны тургузар дээш бир эвес чөвүлел хурал принцип ёзузунга чугаалаар болза, бурунгаар базым кылганы ол болур ийик.

Ындыг органның составы, ооң эрге-хүлээлгелери болгаш ооң ажылчорудулгазының үндезининге салдынар ужурлуг принциптери кандыгыл дээрге, ол айтырыгларны немей көрүп болур ийик.

Үште. Чөвүлел хуралдың киржикчилери корей айтырыгны шиитпирлеп таарыштырарының кандыг-даа планынга Кореядан бүгү даштыкы чепсектиг күштерни үндүрерин көрген турар ужурлуг деп чүвени хүлээп көрүп турар. Бо айтырыг талазы-биле КУДР-ның төлээлериниң киирген саналдары ниити-корей соңгулдаларны чорударының мурнунда Кореядан бүгү даштыкы шериглерни үндүрерин көрүп турар. Даштыкы шериглерни үндүрер дугайында айтырыг Корей Республиканың төлээлериниң киирген саналдарында база көргүстүнген, ынчалзажок ол саналдарда америк шериглерни үндүрери «соңгулдалар чорударының мурнунда эгелеп болур, ынчалза-даа Кореяның каттышкан чазаа бүгү Кореяның девискээринге бодунуң хыналдазын доктаадып тургускуже дооступ шыдавас» деп тайылбыр бар.

Ол саналдарда ылгалдар турзажок, бир тээ даштыкы шериглерни үндүрериниң эргежок чугулазын чөвүлел хуралдың бүгү киржикчилери хүлээп көрүп турар болганда бир эвес чөвүлел хурал бүгү даштыкы чепсектиг күштерни Кореядан үндүрерин принцип ёзузу-биле чугаалаар болза, таарымчалыг факт кылдыр чугаалап болур ийик. Ынчаарга Соңгу болгаш Мурнуу Кореядан даштыкы чепсектиг күштерни үндүрериниң тодаргай хуусаазынга хамаарышкан үүлдерни тускай чугаалажып ап болур ийик.

Дөртте. Ниити-корей соңгулдалар делегей органының хайгааралы-биле чорутунар ужурлуг дээрзинге чөвүлел хуралдың бүгү киржикчилери чөпшээрежип турар тур. Ынчалза-даа делегей органын тургузарының чугулазын чөвүлел хуралдың киржикчилери чугаалап турган. Моон-биле холбаштыр Кореяның тайбың хөгжүлдези бир эвес Ыраккы Чөөн-чүкте тайбыңны камгалаарынга эң сонуургалдыг күрүнелер боттарынга чогуур хүлээлгелерин алыр болза, хандыртынган турап болур деп бодалдар чугаалатынган. Ол чорук бодунуң ээлчээнде Кореяның национал каттыжыышкынының сорулгаларын боттандырарынга идиг бээр ийик. Ол чугула айтырыгны шиитпирлээри ылаңгыя КУДР-ның саналдарында көрдүнүп турар.

Кореяга тайбыңны камгалаарынга холбашкан ол чугула айтырыгны чөвүлел хурал оюп кагбас ужурлуу билдингир. Эң сонуургалдыг күрүнелерни талазындан Кореяның тайбың хөгжүлдезин хандырарының талазы-биле чогуур хүлээлгелериниң эргежок чугулазынга хамаарыштыр чөвүлел хурал шиитпирни ам безин хүлээп ап болур ийик. Чогум кандыг күрүнелер айытынган хүлээлгелерни боттарынга адза чогуурунуң, а ол ындыг хүлээлгелериниң шынар-байдалының дугайында айтырыгны немей көрүп болур турган ийик.

Бистиң санал-оналывыс ёзугаар алырга, бирги ээлчегде көрзе чогуур айтырыглар ындыг болуп турар. Оларга хамаарыштыр чөвүлел хуралдың киржикчилериниң туруштары боттуг каржып турар ындыг принциптерни боттандырарының практиктиг оруктарын болгаш аргаларын база ыяк чугаалажып көөрү болгаш дилеп тыварын оралдажыры биске чугула болуп турар. Ол каржыышкыннарны бичеледирин бодавайн турар бис. Ол каржыышкыннар бүгү корей улуска ат-алдарлыг ниити-корей органны эң чоокку үениң иштинде тургузарының, Кореядан бүгү даштыкы чепсектиг күштерни үндүрериниң, хамаарышкан күрүнелер Кореяның улам ыңайгы тайбың хөгжүлдезиниң таарымчалыг байдалдарын хандырарының эргежок чугулазы чергелиг ындыг чугула айтырыларга хамааржып турарын чугаалаарга-ла четчир.

Совет төлээлериниң санал-оналын ёзугаар алырга, чөвүлел хуралдың киржикчилери ол принциптерниң талазы-биле боттарының бодалдарын чоокшуладырынга болгаш бот-боттарынга таарышкан дугуржулгаларны чедип алырынче күжениишкиннерни салыр ужурлуг. Моон-биле холбаштыр совет төлээлер Кореяга тайбың таарыштырылганың үстүнде айытынган айтырыгларын тодаргай чугаалажып көөрүнге ам шилчип киреи эргежок чугула деп бодап турар. Моон-биле кады чогуур шиитпирниң аргазы-биле маргылдааның чорудулгазында ол дугайын бистиң дугуржуп алырывыс ындыг кол үүлдерни быжыглаары ажыктыг болур ийик.

Ол сагындырыгларга дүүштүр совет төлээлер боттарының талазындан шиитпирниң дараазындагы төлевилелин чөвүлел хуралдың көрүлдезинге саналдаар аргалыг деп санап турар.

«Корей айтырыгны тайбың шиитпирлеп таарыштырарынга хамаарышкан дараазындагы кол принциптерниң дугайында Женева чөвүлел хуралының киржикчилери дугуржуп алды.

1. Кореяны каттыштырар болгаш чаңгыс-аай хамаарышпас болгаш демократтыг корей күрүнени тургузар сорулга-биле Кореяның девискээринге хостуг соңгулдаларны чорудар.

Соңгулдаларны амгы дугуржулга чедип алдынганының соонда алды аларның дургузунда чорудар ужурлуг.

Соңгулдаларны бүгү-ниити соңгулда эргелиг чажыт бадылаашкынының үндезининге чорудар ужурлуг.

Ниити-корей хоойлужудулга органынга төлээлелге бүгү Кореяның чонунга дең болур ужурлуг.

2. Ниити-корей хостуг соңгулдаларны белеткээр болгаш чорудар база Корей Улус-Демократтыг Республика биле Корей Республиканың аразынга чоокшулажыышкынга идиг бээр төлээде, Корей Улус-Демократтыг Республиканың болгаш Корей Республиканың төлээлекчилериниң ниити-корей органны тургузар.

Ол органның составының болгаш сорулгаларының дугайында айтырыгны немей көөр апаар.

3. Кореядан бүгү даштыкы чепсектиг күштерни чогуур хуусаанның иштинде үндүрер.

Ниити-корей хостуг соңгулдаларны чорударының эгезинге чедир Соңгу болгаш Мурнуу Кореядан бүгү даштыкы чепсектиг күштерни үндүрер хуусааларының болгаш үе-чадаларының дугайында айтырыгны немей көөр.

4. Ниити-корей хостуг соңгулдаларны чорударын хайгааараары-биле улустар аразының чогуур комиссиязы тургустунарын доктаадыр.

Хайгаарал талазы-биле ындыг комиссияның составының дугайында айтырыгны немей көөр.

5. Кореяга тайбыңны үрээрин болдурбазының чугулазын барымдалааш, Ыраккы Чөөн-Чүкке тайбыңны камгалаарынга эң сонуургалдыг күрүнелер Кореяның национал каттыжыышкынының сорулгаларын шиитпирлээринге идиг бээр төлээде, Кореяның тайбың хөгжүлдезин хандырар хүлээлгелерни боттарынга алырын эргежок чугула деп санаар.

Кореяның тайбың хөгжүлдезин хандырарының талазы-биле хүлээлгелерни боттарынга алыр ужурлуг күрүнелерниң дугайында, база ындыг хүлээлгелериниң шынар-байдалының дугайында айтырыгны немей көөр апаар».

Совет төлээлериниң амгы саналы оюу ёзугаар дугуржутунган шиитпирни хүлээп ап болур деп санатынып турар ындыг айтырыгларны көдүрүп үндүрүп турар. Ынчалза-даа ол ниити үүлдерни хүлээп алырга безин оларны ёзугаар дугуржуушкун чокка Кореяның национал каттыжыышкыны чедип алдынмас ындыг айтырыглар шиитпирлетинмейн артып калыры ол саналдарның текстизинден илдец-дир. Ындыг байдалдың нарының чедир үнелевейн барып болбас.

Түннелинде АКШ-тың төлээлекчизинин май 28-те болган хуралга чугаазының дугайын чугаалаары эргежок чугула деп санап тур мен.

Каттышкан Нациялар Организациязын камгалаар деп чылдак-биле АКШ-тың төлээлекчизи Кореяда америк агрессияны болгаш КНО-нуң уставын шуут, хөй удаа үрээринге үндезилетинген КНО-нуң дүрүм чок үүлгедиишкиннерин шынзыктырарын оралдашкан.

Ол Кореяда америк агрессияны коллективтиг айыыл чок чоруктуң принцивиниң боттаныышкыны кылдыр көргүзерин оралдашкан, ынчаарга бир эвес фактыларны хажыдып нүүлдевес дээр болза, ону черле ынчаар бадыткап болбас.

Америк төлээ Совет Эвилели коллективтиг айыыл чок чоруктуң принцивиниң чоокта чаа алган базымнары ниитизи-биле билдингир. Совет чазак Европага коллективтиг айыыл чок чоруктуң ниити-европа керээзин чарар дугайында саналды киирип, а ол ышкаш Соңгу Атлантика керээзинге ССРЭ-ниң киржирин база чугаалаан, ынчаарга Совет Эвилели ышкаш ындыг тайбыңга ынакшылдыг чурттарның аңаа киржилгези Соңгу-Атлантика керээзиниң организациязын өске бөлүк чурттарга удур угланган бир бөлүк чурттарның агрессчи организациязындан коллективтиг айыыл чок чоруктуң органы болдуруптар ийик. Совет Эвилели Женева чөвүлел хуралынга оон аңгыда Кыдат Улус Республиканың төлээлериниң медеглелинде илеретинген, Азияның бүгү улустарынга коллективтиг айыыл чок чорукту хандырарынче күзел-чүткүлдү бодунуң деткип турарының дугайын медеглээн.

Оларның күрүнелериниң ниитилел тургузуундан хамаарылга чокка улустарның херек кырында коллективтиг айыыл чок чоруун хандырарынче угланган ол бүгү базымнар АКШ-тың тускай бөлүктериниң талазындан чүткүлдүг удур хөделиишкинге таваржып турары билдингир болгай. Херек кырында боттуг фактылар ындыг-дыр.

Каттышкан Нациялар Организациязы кандыгыл дээрге, ол организацияның тургузукчуларының бирээзи болур Совет Эвилели улустар аразының ол организациязының кол принциптерин болгаш ону тургускының сорулгаларын ооң уставының негеп турары ышкаш ол организация тайбыңны болгаш улустар аразының айыыл чок чоруун хандырарының ёзулуг органы болзун дээш кажан-даа могаг чокка демисежип келген. Харын-на ооң ужурунда Совет Эвилели АКШ-тың азы өске-даа чурттарның тускай бөлүктериниң КНО-ну агрессчи политиказының чепсээ кылыр дээр кандыг-даа оралдажыышкыннарга удур—ылаңгыя Кореяга америк агрессияны чөпшээрээн дүрүм чок шиитпирлерни КНО-га хүлээп алырынга илеретинген ындыг оралдажыышкыннарга удур демисежип турар.

АКШ-тың төлээлекчилери боттарының талазындан улустар аразының ол организациязынга каржы ыйыышкынны кылып, оларның ыйыышкыны-биле корей айтырыгга азы КНО-га Кыдат Улус Республиканың эргелеринге хамаарыштыр КНО-нуң уставының кол үүлдери каржызы-биле үретинип турда, боттарын Каттышкан Нациялар Организациязының камгалакчылары кылдыр көргүзерин оралдажып турар-дыр. Ынчаарга КНО-нуң уставының принциптерин болгаш уставтың бодун үреп тургаш, КНО-нуң бүгү делегейге ат-алдарын деткип болгаш быжыглап болбас. АКШ-тың талазындан ыйыышкын-биле чорутунуп турар ол үрээшкиннер КНО-нуң үндезиннерин турулдуруп турар. КНО-нуң уставының кол принциптерин үрээр чоруктарга удур демисешпишаан, Совет Эвилели Каттышкан Нациялар Организациязының алдар-хүндүзүн камгалап турар.

(Төнчүзү 4-кү арында).

В. М. Молотовтуң медеглелиниң төнчүзү

Маңаа АҚШ-тың чагырыкчы бөлүктерин чөптүг чоруктуң болгаш тайбыңның камгалакчылары, кижи төрелгетенниң эргелериниң камгалакчылары болгаш моральдың принциптериниң кадагалакчылары кылдыр көргүзерин оралдажып турдулар. Ынчалза-даа сөстер кажан олар ажыл-херектерге, фактыларга дүгжүп турар болганда ынчан үнелиг болгаш ужур-уткалыг болуру билдингир. Амгы таварылгада мырыңай өске байдалдыг бис. Корей айтырыгны тайбың шиитпирлеп таарыштырарының оруктарын ам чугаалажып турда-ла, бо удаада Мурнуу-Чөөн Азияның районунга—АҚШ-тың чаа агрессиязының айылы көстүп келгенин чугаалаарга-ла четчир.

АҚШ-тың төлээлекчизи бодунун чугаазын мурнуу-корей төлээниң саналдарын чугаажок деткиири-биле дооскан. Ынчалза-даа ол саналдар Кореяда боттуг байдалга таарышпайн турары болгаш Женева чөвүлел хуралының шиитпирлеринге үндезии болуп шыдавазы шуут илдең.

Бир эвес дугуржулганы чедип алырынче күзел илеретинер чүве болза, корей айтырыгының талазы-биле Женева чөвүлел хуралының шиитпирлериниң үндезини болуп шыдаар чүгле ындыг үүлдерии совет төлээлер боттарының талазындан силерниң кичээнгейиңерге саналдап турар шиитпирлериниң төлевилелинге киирерин күзээн. Ооң-биле кады мар гылдаалыг айтырыгларның талазыбиле санал-оналдар солчуушкунун үргүлчүлээрин саналдап турар.

Совет төлээлер болза, айытынган шиитпирни хүлээп алыры чөвүлел хуралдың моон соңгааргы ажылын чиигедир болгаш корей улустуң эрге-ажыктарынга, база ооң-биле кады бүгү-ниити тайбыңны быжыглаарының эрге-ажыктарынга тааржып турар дугуржулганы чедип алырынга идиг бээр ийик деп санап турар.

Женева чөвүлел хуралын долгандыр

ЖЕНЕВА. **(СЭТА-ның тускай корр).** Тос төлээлериниң июнь 3-те болган хуралынга Кыдат Улус Республиканың болгаш Вьетнамның Демократтыг Республиказының төлээлериниң саналдарынга көрдүнген айтырыгларны чугаалажырын үргүлчүлеп турганы ам билдинген. Бо айтырыгларның талазы-биле маргылдаа чогум кайы үүлдериң талазыбиле санал оналдар чоокшулажып турарыл, база чогум кайы үүлдериң талазы-биле каржып турарыл деп үвени совет төлээлер айыткан турган. Дугуржулга чедип алдынмаан айтырыгларның санынга хамыктың мурнунда-ла Индий-Кыдатта дайын чорудулгаларын соксадыр дугайында дугуржулганың күүселдези дээш бүгү-делегейиниң хыналдазын турқузар дугайында айтырыг болгаш база ол сорулга-биле нейтралдыг күрүнелериң хыналда талазы-биле комиссиязын тургузар дугайында айтырыг хамааржып турар.

Ындыг комиссияны Польша, Чехословакия, Индия болгаш Пакистан составтыг кылдыр тургузар деп совет төлээлериниң санал киргени билдингир болгай. Чамдык төлээлер ол саналга удурланып үнген. Олар болза, оларның бодап турары-биле алырга, Польша болгаш Чехословакия нейтралдыг күрүнелерге хамаарыштыр көрдүнмес чүве болганда, ындыг составтыг бүгү-делегей комиссиязы таарымча чок болур ийик деп хөөннүг бодалды илереткеннер. Ол көрүүшкүн идеологтуг үзел бодалдарга ийикпе, азы социал системаларның ылгавырларынга үндезилетингени тодаргай. Ооң-биле холбаштыр, бир эвес шак ындыг турушта турар дээр болза, капиталистиг күрүнелер база-ла ол ышкаш нейтралдыг болуп шыдавас дээрзинге чөпшээрежир ужурлуг деп совет төлээлер айыткан. Ынчаарга КНО-нуң болгаш ооң Айыыл чок чоруктуң Чөвүлели, экономиктиг болгаш социалдыг чөвүлели, а база бүгү делегей суду дээн чергелиг органнарның үндезининде янзы-бүрү экономиктиг болгаш политиктиг системаларның күрүнелериниң төлээлекчилээр ужурлуг принциви чыдып турар болгай.

Индий-Кыдатта дайын чорудулгаларын соксадыр дугайында дугуржулганың күүселдезин хайгаарарыбиле КНО-нуң комиссиязын тургузуп болурунуң дугайында маргылдаа чоруп турарының үезинде чугаалатынып турган санал-оналдарга холбаштыр, тайбыңга ынакшылдыг 500 миллион кижилиг кыдат улус Каттышкан Нациялар Организациязында хоойлу ёзугаар эргелерин ажыглавайн турар болза-даа Женева чөвүлел хуралынга КНО-нуң кандыгдаа хамаарылгазы чок деп Кыдат Улус Республиканың болгаш Вьетнамның Демократтыг Республиказының төлээлери көргүскен деп совет төлээлер сагындырган. Ынчаарга бо чөвүлел хуралдың киржикчилериниң аразында КНО-нуң кежигүнү эвес күрүнелериң төлээлери база-лаа бар болуп турар. Ужурунда болза, бүгү-делегей комиссиязынга ол чоруктар-биле дипломаттыг харылзааларны тудуп турар чурттарны киргеп турар ужурлуг деп чүве билдингир. Ындыг болганда дугуржулганың күүселдезин хайгаарап көөр бүгү-делегей комиссиязының составынга Польша болгаш Чехословакия дээн ышкаш чурттарны киириштиргеп турар ужурлуг.

Маргылдаа чоруп турар үеде төрүлдээ үндүрүп келген өске чугула айтырыг болза, дайылдажып турар ийи талаларның төлээлекчилериниң холушкак комиссияларны тургузар дугайында болгаш база ол холушкак комиссиялар-биле нейтралдыг күрүнелериң хайгаарал талазы-биле комиссиязының аразында харылзаа байдалдарының дугайында айтырыг болган. Чамдык төлээлер, ылаңгыя француз төлээлер болза, холушкак комиссиялар нейтралдыг күрүнелериң комиссиязының чагыргазының адааңга турар ужурлуг дээр аянныг бодалды илередип саналдаан. Совет төлээлер болза, шак ындыг байдал холушкак комиссияларның-даа, ол ышкаш нейтралдыг күрүнелериң-даа комиссиязының ажыл-чорудулгаларын чүгле нарыыдадыр апаар деп бодалды илереткен. Херектиң эрге-ажыы болза, кайы бирээзи өскезиниң чагыргазының адааңга турарында-даа эвес, а харын комиссиялар боттарының ажыл-чорудулгазын чаңгыс угланыышкынныг чорударын болгаш дугуржулгалыг ажылдаарын негеп турар.

Совет төлээлер чүгле нейтралдыг комиссияның эвес, а харын ол ышкаш дайын чорудулгаларын соксадыр дугайында дугуржулганың негелдериниң күүселдези дээш хайгааралдың улуг харысалгазы онаатынар холушкак комиссияларның чугула ролюн онзалап демдеглээн, чүге дээрге, талаларның аразынга үнүп келип болур чөрүлдээлерни чайладырының херээнге ол ийи талаларның боттары аразында дугуржулгалыг болуру шиитпирлиг ужурдузалыг болур. Ол чорук айыткан дугуржулганы күүседиринге талаларның кайызынга-даа деткимчени көргүзер хүлээлгелиг нейтралдыг күрүнелериң комиссиязының ролюн бичин-даа кошкадып суларатпас ужурлуг.

Совет төлээлер нейтралдыг күрүнелериң комиссиязының ажыл-чорудулгазының хемчээл кызыгаары, ол чүгле Вьетнамга азы ол ышкаш Патет-Лао болгаш Кхмерге хайгаарал-биле кызыгаарлатынар бе, азы кандыг болур ужурлуг деп айтырыгның талазы-биле бодунуң санал-оналын база илередип чугаалаан. Бир эвес Индий-Кыдатка ниитизи-биле тайбыңны катап тургузар деп сорулганы барымдалаар болза, а Женева чөвүлел хуралының мурнунда ёзулуг ындыг сорулга туруп турар, бирээ ындыг болганда ол комиссияның ажыл-чорудулгазын чүгле Вьетнамбиле кызыгаарлап болбас деп ол айыткан. Патет-Лао болгаш Кхмерге чогуур хайгааралды тургуспас болза, дашкаартан кирип турар шериг чепсээ болгаш шериглер ол күрүнелериң девискээринге мөөңнежип, чыглы бээринге чедирер, а оон дендезе харын Индий-Кыдатта дайын чорудулгаларын соксадыр дугайында дугуржулганы күүседирин айыылдың адааңга тургуза берип болур болгаш оон улам ол районга дайынның катап өөскүй берип болур айыылын тургузуп болур даштыкының шериг базаларың тургузарынга чедирип кээп болур ийик. Аңаа холбаштыр ССРЭ-ниң төлээлери, май 8-те кылган француз саналдарда Вьетнамга-даа, ол ышкаш Лаос болгаш Камбоджага-даа бүгү-делегей контролюнуң дугайында бир дөмей чугаалап турганын сагындырган.

Женева чөвүлел хуралының киржикчилериниң туруштары бо айтырыгның талазы-биле ам-даа долу дугуржулганы чедип албаан-даа болза, нейтралдыг күрүнелериң комиссиязын тургузар дугайында айтырыгның талазы-биле төпшээрежилгени кылып болурунга баштайгы эргежок чугула үүлдер бар деп түңнелди кылган.

Кыдат Улус Республиканың төлээлериниң, девискээрларны таарыштырар болгаш база ол айтырыгга хамаарышкан өске-даа айтырыгларны талалар чугаалажырын көрүп турар саналдарынга хамаарыштыр совет төлээлер, бо талазы-биле бурунгаар базым кылдынган деп демдеглээн. Ийи талаларның командылалдарының төлээлекчилериниң ужуражылгазының дугайында дугуруштунган шиитпир хүлээп алдынган, а оларның шериг төлээлекчилери ам мында, Женевада кады чугаалажып эгелей бергени билдингир болгай.

Маргылдаа чоруп турарының үезинде француз төлээлер нейтралдыг күрүнелериң комиссиязының сорулгалары болгаш холушкак комиссиялар-биле ооң харылзаа байдалдарының дугайында айтырыгны тургускан. Нейтралдыг күрүнелериң комиссиязы, бир эвес кандыг бир айтырыгның талазы-биле дугуржуп ап шыдавайн барза, ол бодунуң хомудалын кымга илередир ужурлугул деп ол төлээлер айтырыг салып турган. ССРЭ-ниң төлээлериниң бодап турары-биле алырга, ол айтырыгга харыы, дугуржулганың күүсетинерин магадылакчы күрүнелер хандырар ужурлуг деп чүве-биле чөвүлел хуралдың бүгү киржикчилериниң чөпшээрешкени фактының бодундан үнүп турар. Бир-тээ ол ындыг болганда, нейтралдыг комиссияга-даа, ол ышкаш холушкак комиссияларга-даа чөрүлдээлер дугайында айтырыг бир эвес оларның боттарынга шиитпирлетинмес хире апаар болза, ол айтырыг магадылакчы-чурттарның мурнунга тургустунар ужурлуг. Бир эвес нейтралдыг ийикпе, азы холушкак комиссияларга чөрүлдээлер дыка нарын байдалга келир таварылга болу берзе, ол магадылакчы-чурттар коллективтиг хемчеглерни алыр ужурлуг.

Бар медээлерни ёзугаар алырга, июнь 3-теги чөвүлел хуралга англи төлээлер холушкак комиссияларны ийи талаларның командылалдарының төлээлекчилериниң тургузарының эргежок чугулазынче кыйгырып турган. Англи төлээлериң бодап турары-биле болза, холушкак комиссияларга үнүп болур маргылдаалыг айтырыгларны бүгү-делегей комиссиязы көрүп шиитпирлээр ужурлуг болуп турар.

Англи төлээлер бүгү-делегей комиссиязының составының дугайында айтырыгның талазы-биле бодунуң саналын чугаалавайн барган болгаш харын ол айтырыгны хуунуң чурумубиле чугаалажыр деп саналдаан.

Бүгү-делегей комиссиязы Женева чөвүлел хуралының киржикчизи чурттарның — Индий-Кыдатта дайын чорудулгаларын соксадыр дугайында дугуржулганың магадылакчылары-чурттарның удуртулгазының адааңга турзун деп Кыдат Улус Республиканың төлээлериниң саналын англи төлээлер ажыктыг санал деп көрүп турары билдингир апарган. Англи төлээлериң талазындан ол сорулга-биле магадылакчы-чурттарның төлээлекчилериниң тургустунган доктаамал органны тургузар дугайында бодалды илередип саналдаан.

Демдеглеп турарын ёзугаар алырга, холушкак комиссияларны тургузарын Францияның төлээлери база-ла ол ышкаш ажыктыг деп хүлээп ап турар. Ындыг болза-даа, ооң-биле чергелештир олар бүгү-делегей комиссиязының нүүрү-биле хайгааралдың талазы-биле «арбитр» турар ужурлуг деп негелдени идип үндүргеп. Француз төлээлериң саналы-биле алырга, чугула айтырыгларны бүгү-делегей комиссиязынга көрүп шиитпирлээр ужурлуг болуп турар. Ынчаарга ийи талаларның төлээлекчилериниң тургустунган холушкак комиссияларны француз төлээлер ийи дугаар чергеже идип турар болгаш оларга чүгле шоолуг эвес биче ужур-дузалыг айтырыгларны көрдүрүп шиитпирледирин саналдап турар. Француз төлээлериң саналдап турары-биле алырга, холушкак комиссияларның эрге-хүлээлгелерин алгыдарын бодаар дизе, бир эвес ол комиссиялар «боттарын көргүзүп шыдаан» болза, чүгле ол таварылгада алдынып болур деп турар. Мында демдеглеп турары ёзугаар алырга, бо херекти шак ынчаар көрүп турар чорук ажыл-херектиң бүгү шиитпирлээр долу эргелерин бүгү-делегей комиссиязының холунга мөөңнээр дээш холушкак комиссияларның ажылын француз төлээлериң талазындан моондактап үзе шаварынга арганы берип болур деп турар.

Дайын чорудулгаларын соксадыр дугайында дугуржулганың күүселдези дээш бүгү-делегей хайгааралын организастаар дугайында айтырыгны көрүп турар үеде чөвүлел хуралдың киржикчилери официалдыг эвес санал-оналдар солчуушкунун практикалаар дээр дугайында англи болгаш француз төлээлериң күзел саналынга совет төлээлериң чөпшээрешкени билдингир апарган.

Дамчыдып турарын ёзугаар алырга, июнь 3-теги хуралга АҚШ-тың төлээлери, бир эвес бүгү-делегей комиссиязының составының болгаш эрге-хүлээлгезиниң, а ол ышкаш магадылакчы-чурттарның хүлээлгелериниң дугайында дугуржулга чедип алдыныптар апаар болза, Кыдат Улус Республиканың саналдарында кирип турар өске-даа бүгү айтырыгларның талазы-биле дугуржулганы чедип алыры улут бергедээшкинге таварышпас деп медеглээн.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының төлээлериниң Прагада чеде бергени

ПРАГА. Чехословакияның Коммунистиг партиязының X съездизинге баар Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының СЭКП Төп Комитединиң Бир дугаар Секретары эш Н. С. Хрущев, Украинаның КП ТК-зының секретары эш И. Д. Назаренко, СЭКП-ниң Москва хоорай комитединиң секретары эш Е. А. Фурцева, СЭКП ТК-ның килдис эргелекчизи эш В. П. Степанов составтыг төлээлери июнь 9-та Прагада чеде берген.

Праганың аэродромунга СЭКП-ниң төлээлеринге Чехословакияның Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң бир дугаар секретары А. Навотный, ЧКП-ның полит-секретариадының кежигүннери А. Запотоцкий, Я. Доланский, А. Чепичка, В. Копецкий, К. Бацилек, ССРЭ-ниң Чехословакияда элчини Н. П. Фирюбин болгаш элчин черииниң харыысалгалыг ажылдакчылары ужурашканнар.

(СЭТА).

Францияның Коммунистиг партиязының XIII съездизи

ПАРИЖ. Францияның Коммунистиг партиязының XIII съездизиниң июнь 7-деги түңнел хуралынга партияның чиигине секретары Морис Торез чүве чугаалаарга, төлээлер диңмиттиг адыш часкаашкыны-биле уткаан. Национал хамаарышпас чорукту катап тургузар, тайбыңны болгаш Францияның айыыл чок чоруун база француз улустуң социал депшилгезин хандырар төлээде, бүгү национал болгаш демократтыг күштерни сырый каттыштырар дээш Францияның коммунистиг партиязының шиитпирлиг чоруун Торез онзалап демдеглээн.

«Европаның камгалал ниитилежилгезинге» удур, Индий-Кыдатта дайынга удур болгаш Францияның национал хамаарышпас чоруун хандырар дээш демиселге парламентиде болгаш чурттуң иштинде кандыг-даа хөделиишкиннерни деткиринге Францияның коммунистиг партиязының беленин Торез медеглээн.

Францияның Коммунистиг партиязының түңнел хуралынга Францияның Коммунистиг партиязының удуртур органнарының соңгулдазы болган.

Францияның Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң кежигүннеринге: Морис Торез, Жак Дюкло, Марсель Кашен, Этьен Фажон, Франсуа Бийу, Лоран Казанова, Раймон Гюйо, Леон Мовэ, Марсель Сэрвэн, Вальдек Роше, Жаннетта Вермерш, Клодина Шома, Луи Аргон болгаш Францияның Коммунистиг партиязының өске-даа көскү ажылдакчылары соңгутурган.

Төп Комитеттиң кежигүннеринге кандидаттарга: Ги Дюколоне, Марсель Дюфриш, Лео Фигер, Андре Стиль, Пьер Куртад болгаш оон-даа өскелер соңгутурган.

ТК-ның кежигүннеринге болгаш кежигүннерге кандидаттарга шупту 72 кижи соңгутурган.

* * *

Францияның коммунистиг партиязының XIII съездизи бодунуң ажылын улуг политиктиг көдүрлүүшкүнүң байдалында дооскан.

Францияның Коммунистиг партиязының Төп Комитеди бодунуң бирги хуралынга Политбюрону дараазындагы составка соңгаан: Морис Торез, Жак Дюкло, Марсель, Кашен, Франсуа Бийу, Этьен Фажон, Раймон Гюйо, Леон Мовэ, Вальдек Роше, Лоран Казанова, Жаннетта Вермерш.

Политбюро кежигүннеринге кандидаттарга: Леон Фейкс, Жорж Фришман, Марсель Сэрвэн соңгутурган. Францияның Коммунистиг партиязының чиигине секретарынга Морис Торез соңгутурган.

(СЭТА).

Венгр-грек садыг харылзаалары

Венгрияның Улус Республиказының чазааның болгаш Грециянның чазааның төлээлекчилери Будапештиге чугаалажыышкыннар чорутканнар, ооң түңнелинде бараан солчуушкунунуң болгаш төлелгелериниң дугайында дугуржулгага ат салдынган. Чыл хуусаалыг чардынган ол дугуржулга ёзугаар Венгрия Грециняже транспорт болгаш үлетпүр дериглерин, мотоциклдерни, чадаг-тергелерни, пөс-таавы үлетпүрүнүң кылыгларын, а ол ышкаш эртемниң болгаш медицинаның дериглерин үндүрер. Венгрия ооң орнунга Грециядан такпыны, алгы-кешти, чаа ажаап чыгган болгаш кадырган кат-чимистерни база араганы алыр.

(СЭТА).

КҮШ-КУЛЬТУРА БОЛГАШ СПОРТ

ЧЕРНОГОРСК—КЫЗЫЛ

Чурукта: «Шахтер» командазының (Черногорск) эжиниң аксында «Металлург» командазының (Кызыл) атакалап келгени.

Чуруу С. Феоктистовтуу.

Солун ужуражыышкыннар

Бистиң кожавыс Хакасс автономнуг областа Черногорск хоорайдан бут бөмбүүнүң «Шахтёр» командазы июнь 7-де Кызылга хоорайлар аразының эштиң ужуражылгаларын эрттирери-биле чедип келген.

Кежээкиниң 7 шак. Судья И. Сидоровтуң (Кызыл) эдискизи-биле командалар шөлге үнүп келгеннер. Аалчыларга удур Кызылдың «Металлург» командазы ойнаан. Оюн дүрген темпи-биле эгелээн. Кызылчыларның вратары Белостоков биле аалчыларның—Н. Сахнов дораан-на ажылдап эгелээннер. Санны металлургчулар ажыткан. Бирги тайм 1:1 болуп доозулган. Чапсар сөөлүнде командалар база 1-1 санны киргеннер. Ниити сан 2:2 (хайым) болган.

Судья И. Сидоров хүлээлгезин эки күүсеткен.

* * *

Июнь 8-те шахтёржулар-биле ийиги ужуражылга болган. Бо удаада аалчыларга удур «Динамо» ниитилелдиң спортсменнери ойнаанар. «Динамо» областа эң шыырак команда деп санатынып турар.

Динамочулар оюнну дүрген темпибиле эгелээш, баштайгы он минутада девискээр талазы-биле динамочулар ажыг турган. Ынчалзажок аалчылар камгалалды дыңзыткаш, чоорту оюнну деннештирип алганнар. Аалчыларның халдакчылары В. Тюганов, Ф. Маринцов, Ю. Тихомиров кызылчыларның хаалгазынга удаа-дараа чоокшулап кээп турар апарган. Бир ындыг изиглежишкин үезинде В. Тюгановтуң тевишкини—сан 1:0. Аалчылар атаказын уламчылавышаан турган. Оюнну баштайгы чартыының төнчүзүнге чедир 1 минута арткан. Сан 4:1 аалчыларның талазында. Ол аразында динамочулар бир санны киргеннер. Сан 4:2 турда, командалар чапсарлаан.

Чапсар сөөлүнде оюн динамочуларның атаказы-биле эгелээн. Олар бир санны киирип алганнар-даа. Ынчалзажок аалчылар оюннуң он бешки минутазында инициативаны алгаш, атакалап эгелээн. Оон эгелээш, оюн төңгуже чедир шахтёрлар атаказын кошкатпааннар. Ниитизи-биле сан 7:4 бооп, «Шахтёрнуң» тиилелгези-биле доозулган.

Ийиги ужуражылганың мурнунда чамдык аарыкчылар «Шахтёр»—«Металлург» 2:2 кылдыр ойнааанда, «Динамо» аалчыларны удар эвеспе деп турганы—болбайн барган. Динамочулар бо ужуражылганы боттарының болдунар аргазындан куду эрттиргеннер. Динамонуң халдакчылары И. Колесников, Ч. Баир, В. Мерзляков идепкейлиг эвес ойнааннар. Динамочулар бир шыырак халдакчызы Ю. Хабибулинни вратарладып алганнар. Ол –эки түңнелди бербээн.

Судья эш Перфильев (Кызыл) чамдык частырыгларны кылгылаанын демдеглээр херек.

С. ТАМБА.

Харыысалгалыг редакторнуң оралакчызы М. Н. ЛЮНДУП.

ССРЭ-ниң улус ажыл-агыйын хөгжүдериниң күрүне чэшкини

(1952 чылда үндүргени)

Москва хоорайга 1954 ч. май 23-те болган ойнаашкыннарның 3-кү тиражының нүүртээр таблицазы

Чэшкинниң бүгү разрядтарында серияларын болгаш облигацияларның моон адаанда дугаарларын ойнаашкыннар таварышкан:

Сериялар №	Облигациялар №	Ойнаашкыныың хемчээли рубль-биле	Сериялар №	Облигациялар №	Ойнаашкыныың хемчээли рубль-биле	Сериялар №	Облигациялар №	Ойнаашкыныың хемчээли рубль-биле	Сериялар №	Облигациялар №	Ойнаашкыныың хемчээли рубль-биле
120146	1—50	200	125846	06*)	1.000	131690	29*)	5.000	137122	19*)	1.000
120296	42*)	1.000	126039	49*)	1.000	131691	41*)	1.000	137219	1—50	500
120374	15*)	1.000	126209	25*)	5.000	131749	20*)	1.000	137279	1—50	500
120405	1—50	200	126214	11*)	1.000	131890	27*)	1.000	137498	05*)	1.000
120464	1—50	200	126544	01*)	1.000				137575	03*)	1.000
120574	1—50	200	126805	48*)	1.000	132167	1—50	200	137603	1—50	500
120586	14*)	1.000	126811	49*)	5.000	132248	03*)	1.000	137611	1—50	500
120637	24*)	1.000	127102	1—50	200	132268	02*)	1.000	137615	43*)	1.000
120785	1—50	200	127253	29*)	1.000	132405	1—50	200	137629	27*)	1.000
121092	1—50	200	127333	1—50	500	132468	1—50	200	137839	13*)	1.000
121093	1—50	200	127445	11*)	5.000	132520	1—50	200	137876	1—50	200
121697	16*)	1.000	127597	24*)	1.000	132926	11*)	1.000	137953	1—50	200
122011	1—50	200	127668	12*)	1.000	132977	18*)	1.000	138021	48*)	1.000
122126	31*)	5.000	127860	17*)	1.000	133097	1—50	500	138081	36*)	1.000
122127	1—50	500	127935	17*)	1.000	133189	1—50	500	138099	19*)	25.000
122388	40*)	1.000	128168	47*)	1.000	133413	1—50	200	138141	1—50	200
122527	09*)	1.000	128232	06*)	1.000	133571	15*)	1.000	138428	1—50	200
122791	43*)	1.000	128375	1—50	500	133591	35*)	1.000	138456	49*)	1.000
122843	1—50	200	128509	33*)	5.000	133705	20*)	1.000	138464	22*)	1.000
122865	1—50	500	128596	1—50	500	133898	1—50	200	138466	23*)	1.000
122912	50*)	10.000	128745	34*)	1.000	133916	39*)	1.000	138603	12*)	1.000
122924	34*)	1.000	128817	07*)	1.000	134019	37*)	1.000	138689	1—50	200
122993	22*)	1.000	128913	16*)	1.000	134020	46*)	1.000	138797	1—50	500
123201	1—50	500	129258	46*)	1.000	134179	1—50	200	138850	26*)	1.000
123253	1—50	500	129267	03*)	10.000	134305	49*)	1.000	138894	13*)	1.000
123516	1—50	200	129275	1—50	200	134366	1—50	200	138925	16*)	1.000
123683	1—50	200	129594	18*)	1.000	134483	35*)	5.000	138930	1—50	200
123842	08*)	1.000	129716	16*)	1.000	134599	44*)	1.000	139017	18*)	1.000
123950	12*)	1.000	129928	08*)	5.000	135064	35*)	1.000	139047	34*)	1.000
124139	1—50	200	130270	29*)	5.000	135350	1—50	200	139068	1—50	200
124245	1—50	200	130276	40*)	1.000	135373	45*)	1.000	139098	1—50	200
124362	46*)	1.000	130330	11*)	1.000	135489	09*)	1.000	139103	1—50	200
124498	1—50	200	130342	05*)	1.000	135643	1—50	500	139125	19*)	1.000
124662	1—50	200	130369	1—50	500	135748	02*)	1.000	139192	19*)	5.000
124663	01*)	1.000	130438	04*)	1.000	135935	10*)	1.000	139245	34*)	1.000
124768	14*)	1.000	130470	1—50	200	136157	22*)	1.000	139286	1—50	200
124808	1—50	200	130594	1—50	200	136379	43*)	1.000	139322	14*)	1.000
124957	1—50	200	130838	1—50	500	136636	17*)	1.000	139328	26*)	1.000
124999	1—50	200	130917	24*)	1.000	136652	1—50	200	139394	01*)	1.000
125098	33*)	10.000	130996	1—50	500	136713	12*)	1.000	139424	20*)	1.000
125100	1—50	500	131012	22*)	1.000	136722	39*)	10.000	139517	02*)	1.000
125227	50*)	1.000	131018	02*)	1.000	136724	16*)	1.000	139581	1—50	200
125253	08*)	1.000	131051	01*)	1.000	136812	01*)	1.000	139733	21*)	1.000
125534	1—50	200	131462	04*)	1.000	136836	1—50	500	139921	1—50	200
125596	30*)	1.000	131638	14*)	10.000	136906	39*)	1.000	139935	38*)	1.000
125657	1—50	200				136918	26*)	1.000	139950	09*)	1.000

*) Ол серияларның өске 49 дугаарларынга 200—200 рубльдин ойнаашкыннары таварышкан.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетинкин кулумчузу, баазың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62, харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партийжи амыдырал, культура болгаш амыдырал килдистериниң—3—88. харыысалгалыг секретарының 3—68, пропаганда болгаш көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа килдистериниң, бухгалтерияның 4—98, иштики информация килдизиниң—3—65.

ТС—02021

Культура эргелелиниң типографиязы.